

הביטח אל צורך הזיכרון

תשורה

משמחת הנישואין

של

מנחם מענדל וחנה דבורה שיחיו וישצקו

ז' אלול ה'תשפ"ג

שנת הקהל

מאנטרעאל, קנדה

נערך ויוצא לאור על ידי
מערכת אוצרות - תשורות
© כל הזכויות שמורות
לתגובות: otzarot.t@gmail.com

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן התמים הרב מנחם מענדל והכלה המהוללה מרת חנה דבורה שיחיו וישצקו.

התודה והברכה לכל קרובי המשפחה, הידידים והמכרים, שהואילו לבוא לשמוח אתנו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה שיחיו ואותנו כולנו בברכת מזל-טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב-לבב הננו בזה לכבד את המשתתפים בשמחתנו — על-יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע — בתשורה.

בקובץ זה באו:

א. עיקרי תולדות חייו ופעלו של ראש משפחתינו, הרה"ח ר' חיים בן ציון ראסקין ע"ה שהחתן והכלה הם מצאצאיו. הדברים נכתבו על-ידי החוקר והסופר החסידי הנודע, שאר-בשרנו, הרה"ח הרב יהושע מונדשיין ע"ה, והם מיוסדים בעיקר על רשימות הרה"ח ר' יעקב יוסף ראסקין ע"ה, בן הרחב"צ, סבא-רבא של הכלה תחי' (כפי שהופיעו בתשורה במשפחת מונדשיין בשנת תשנ"ט, ונמסרו לנו ע"י נכדו הת' מנחם מענדל (בן הרה"ח ר' לוי יצחק), באדיבות מכון 'כרמים' המשמר ומפרסם את כתביו.

תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

ב. אגרות קודש אל הרחב"צ מכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב וכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, וכן מכתביו אליהם. אף הם מתוך 'תשורות' לשמחות במשפחתנו.

ג. צרור סיפורים ומכתבים הקשורים לשידוכין ולנישואין של בני הרחב"צ, הרה"ח ר' שלמה, סבא-רבא של אבי החתן והרה"ח ר' יעקב יוסף, סבא-רבא של הכלה ושל המשפיע הרה"ח ר' משה וישצקי, סבא-רבא של החתן.

תודה מיוחדת לידידינו, הסופר החסידי הנודע, שאר-בשרנו, הרה"ח ר' משה מרינובסקי שיחיו על עריכת קובץ זה.

ויהי רצון אשר החתן והכלה שיחיו יזכו להקים בית נאמן בישראל, בית חסידי מתוך התקשרות באילנא דחיי כאבותיהם ואבות אבותיהם, ותיכף ומיד ממש נזכה לקיום היעוד "מהרה ישמע . . קול חתן וקול כלה", בגאולה האמיתית והשלימה ומלכנו בראשנו.

משפחת ראסקין

משפחת וישצקי

מאנטרעאל, קנדה

קייב, אוקראינה

ז' אלול ה'תשפ"ג, שנת הקהל

”הביטו אל צור חוצבתם”

הרב ר' יצחק

הרה"ח ר' יצחק
רזנג

בנם הרה"ח
ר' שלמה ראסקין
חזנתו סתיה

סתם מודת סימא האשע
ובעלה הרה"ח
ר' משה וישעקי

בנם הרה"ח
ר' חיים בן ציון וישעקי
חזנתו ציפא

בנם הרה"ח
ר' יצחק פנחס וישעקי
חזנתו נחמה דינה

בנם החדש התמ
מנחם מענדל

זי"ם בן ציון ראסקין
תו דודאניע

בנם הרה"ח
ר' יעקב יוסף ראסקין
חזנתו דודא

בנם הרה"ח
ר' יהודא לייב ראסקין
חזנתו האדא רייזל

בנם הרה"ח
ר' צבי הירש ראסקין
חזנתו שטערנא

בתם הכלה
חנה דבורה

זי"ם

”הביטו אל צור חוצבתם...”

תולדות חייו ופעלו של ראש משפחתינו הרה"ח ר' חיים בן ציון ראסקין ע"ה

דור ראשון

ידיעותיו של הסבא ר' יעקב יוסף ראסקין (שמרשימותיו שאובות רוב ידיעותינו על משפחת ראסקין) הגיעו עד לסב-סבו הרה"ח ר' דוב בער מהארקי, שנולד בערך בשנת תקל"ה, ויש לשער שנקרא על-שמו של המגיד ר' דוב בער ממזריטש (שנפטר בשנת תקל"ג).

ברשימותיו מדגיש הסבא שהארקי היתה "ערש החסידות", וזאת על פי האמור ב"ספר הזכרונות" לאדמו"ר הריי"צ זצ"ל (חלק ב עמ' 10): "העיירה הורקי.. מרכז חשאי של החסידות, שבו נמצאים צדיקים נסתרים העומדים בקשר הדוק עם הבעש"ט במז'בוז' ומבצעים את כל הוראותיו ושליחיותיו".

והיה הר"ר דוב בער מחסידיו של אדמו"ר הזקן בעל ה'תניא'.

דור שני

ר' יצחק ב"ר דוב בער נולד בהארקי בשנת תקנ"ט, והאריך ימים עד פטירתו (בגיל 82) בהושענא רבה תרמ"א. כך שזכה לראות בימי חייו את ארבעת האדמו"רים הראשונים לבית חב"ד: אדמו"ר הזקן (נפטר

בשנת תקע"ג), אדמו"ר האמצעי (נפטר בשנת תקפ"ט), אדמו"ר ה'צמח צדק' (נפטר בשנת תרכ"ו), אדמו"ר מהר"ש (נפטר בשנת תרמ"ג).

בקרב בני המשפחה נשאר זכרו של ר' יצחק נחסיד גדול, שהתפרסם גם בזכות ברכותיו שיצא להן שם שאינן חוזרות ריקם. בכל ערב יום כיפור נהגו אנשי הארקי להתברך מפיו, ותור ארוך של כל יהודי העיר השתרך בפתח ביתו עד שעת הסעודה המפסקת.

דור שלישי

בן זקוניו של ר' יצחק ראסקין היה ר' יהודה לייב, שנולד בהארקי בשנת תר"ה. הוא נשא לאשה את מרת צביה (בת ר' שמעון קרימר ורעייתו חנה) מהעיר גיזאטסק, איזור מוסקבא.

היישוב היהודי בגיזאטסק - שעוד תוזכר להלן - החל עם בואו של ר' שמעון קרימר לשם; במשך כעשרים שנה לא טעם ר' שמעון טעמו של בשר, היות ובעיר ובסביבתה לא היה שוחט! ורק בשנת תרמ"ח לערך עלה בידי לבנות שם מקוה.

אחר נישואיו התגורר ר' יהודה לייב בהארקי וכן בדוברובנא הסמוכה. בשנת תרמ"ג נתמנה לרב "מורה הוראה" ו"משפיע חסידות" בעיד רומנובא (הסמוכה להארקי), אך לא הספיק לכהן בה אלא חודשים ספורים בלבד, ובחג השבועות תרמ"ג נפטר, והוא רק בן שלושים ושמונה.

הסבא ר' יעקב יוסף מספר אודותיו:

הסבא ר' יהודה לייב היה מאריך הרבה בתפילתו, ובפרט בשבתות היה חוזר לביתו שעות רבות אחר שהקהל גמרו את תפילתם. אבא ז"ל סיפר פעם, שאמו הצדקת מרת צביה ז"ל, היתה ממתינה תמיד עד שיבוא מבית הכנסת אחר אריכות התפילה שלו, ואף פעם לא התעצבה מזה ולא התרעמה ח"ו.

אדרבה, תמיד היתה אומרת לילדים שהאבא מביא אתו מתפילתו הביתה ”ריח גן עדן”...

חינוך הבנים

בראש מאווייהם של ר' יהודה לייב ואשתו עמד ”חינוך הבנים”; את בנם חיים בנציון שלחו בגיל רך לבית הסבא אשר בגיזאטסק הרחוקה, כי שם היו באותה שעה תנאי חינוך טובים יותר עבורו. ואכן, במכתבי ההורים ניכרת הדאגה לחינוכו של בנם יותר מאשר הדאגה ל”חיי שעה” של מחיה וכלכלה.

וכך קוראים אנו במכתביהם:

אהובי בני, הודיעני נא מלימודך הטוב. וגם עצתי ללמוד איזה שעה בכל יום ספר מוסר כדי לקנות לב בשר ומוכנע מפני יראת ה' היא אוצרו, כי זה כל האדם, כי מלבד זה שוה המדבר עם הדומם וגם גרוע ממנו... ומעלתו על הדומם היא מצד השכל שנתן לו ה' יתברך להכיר את בוראו ולידע שמאמיתת מציאותו נמצאו כל הנמצאים, וזהו דירתו בתחתונים. ואם ח"ו מטה שכלו לצד אחר.. א"כ יותר גרוע מעץ ואבן.

והעיקר שיהיה הלימוד בחשק ולא כאילו כפאו שד. וגם צוא אין ספאנען זעך [=לשעבד עצמו] בעת התפילה, ולשער במוח אז מיא סטעלט זעך דאס משבח זאיין [=שעומדים לשבח] את ה' יתברך, ולבקש מלפניו שיערה עלינו רוח ממרום שנחפוץ בעבודתו כמ"ש משכני אחרין נרוצה. ותאמין לי אהובי בני כי בדמע אני כותב לך... ובטוח אני בעזרתו ית' כי לא תבוז אותי ואת זקנך ותלך בדרך טובים באמת.

האב חוזר ודורש מבנו להתמסר ללימודיו ללא כל תירוצים:

..היצר הרע שאומר לך כמו שאומר לכל אחד: ”כעת אי אפשר לך ללמוד מחמת שחסר לך כזאת וכזאת, וכאשר יהיה לך הדבר ההוא

תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

אז תוכל ללמוד באין מפריע". וגם כאשר יקרה שנתמלא לאדם הדבר ההוא, אז מוצא לו מניעה אחרת. כן דרכו תמיד, וכן הוא מתנהג עמדרך כי לא נופל אתה מכל אדם. ורק שצעיר לימים אתה אינך מכיר היטב דרכיו. אבל אני כבר מכירו היטב.

לכן שמע נא אהובי לאמריו: מה יועילו מורים וחברים אם העצלות משתרר על האדם?! ולו היית שומע לי מכבר לאזור כגבר חלצין ולהיות זריז בלימודך, כבר היית כאחד הלומדים. אך גם כעת בל תאמר נואש ותהיה גיבור כארי להיות מתמיד בלימודך.

וה' הטוב יהיה בעזרך כי הבא לטהר מסייעין אותו.

- אביך המייחל ומצפה לראות סימן טוב בלימודך.

אני היותי הנשוא יחד עם סבתא
לשבת שלחן הנשוא שפלא שאלת היותי שאורי את כן שנוה אפא פלח אה
את לילג שנות שמי את שאלת וכואת וכאנש יחי את הבשר של הבשר
זה מכל לילג האין ופריצ את כאש ניה פכואל האנש הבשר שהוא
אז שפא ילדו ושלמה אמרת כן גרסא נשג וכן הוא מרבה ויעך כולא
נשג אמרת וכל אמר את שלמה יחשג אתה אינך ומה הועב שיש בדרכין
אה את כבר נכחו אונן הועב אה שיש נא אפאלי קאנרו זה ויצילו
ולחם ומחום את הקולות שמתנהג של שפא קון חשבה היות שפא
לו נכחו ונאנו סגור אלצין ושלמות גרם שלחן כדר הוות כאנש
היועבש את את שלחן ה' האנש נאנו ומה שאלה סאחי ליהיות וטוב
השלחן וכל הועב יחי שלחן כי שפא איהו איהו שלחן אונן וכל
איתך רבנות ונצרה לראות יונן טוב שלחן שלחן ויהבא יחי ה' ה'

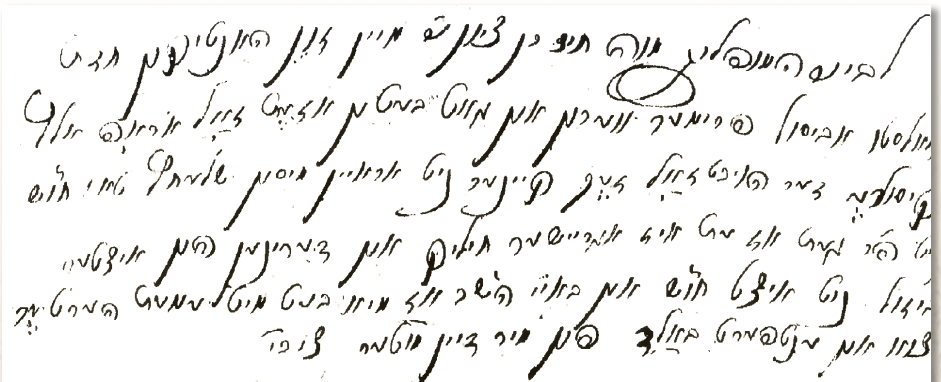
✧ "הכיטו אל צור חוצבתם..." ✧

אהובי בני, לפי מכתבך יש לי לקבל נחת מלימודך, אמנם יען כי כן דרך כל הנערים הכותבים לאביהם לפאר ולהדר את תהלוכותיהם, לכן לבי מהסס עד אשר אראה אי"ה בעיני ואדע שפננים דבריך, אז נגיל ונשמח יתר...

הן אמת שקבלתי נחת ממכתבך אשר סדרת בו סדר היום על צד היותר טוב, אמנם לו בא על החתום זקנך חותני יחי' או דודך גיסי יחי', אז היה בעיני כמוצא שלל רב. ואבקשך גם על להבא העיקר שלא להיות בטל, כי בטלה מביאה לידי כו'. וה' יהיה בעזרך כי הבא לטהר מסייעין אותו.

אביך המצפה לראותך עובד אלקים.

האם, מרת צביה, היתה "עזר כנגדו" לבעלה גם בענייני חינוך הבנים, ונהגה אף היא להוסיף כמה שורות בשולי המכתבים שכתב האב לבנו. דבריה נכתבו באידיש (משובשת), והרי תרגום קטע מאחד ממכתביה:
בני היקר, בחודש זה עליך להשתדל להיות ירא שמים עוד יותר, ולבקש מה' שהכל יהיה כשורה ללא תערובת רע. אל תשכח כי יש הבדל גדול בין זמן החיים עכשיו לבין אחר-כך ח"ו. וכשמבקשים מה' באמת, שומע הוא ועונה מיד.

הקשר עם אדמו"רי חב"ד

אין ספק שר' יהודה לייב זכה להיות עוד אצל אדמו"ר ה'צמח צדק' (שנפטור בשעה שר' יהודה לייב היה אברך כבן עשרים), אולם אין לנו עדויות על כך. אבל נשארו מכתבים שבהם הוא מספר על נסיעותיו לאדמו"ר מהר"ש ושאלת עצתו.

המכתבים הם מן השנים תרמ"א תרמ"ב, שנות חייו האחרונות של אדמו"ר מהר"ש.

(ז' אדר א' [תרמ"א]) ..אֲדַמָּה שביום ג' שבוע דנא לנסוע לליובאוויטש בצוותא חדא עם ידידי ר' נחום דוב, וְאֲדַמָּה להתעכב שם איזה שבועות.. אחפש שם בליובאוויטש אולי אמצא מלמד טוב גין בנך יחי' אשר יסכים לנסוע...

(ג' אדר ב' [תרמ"א]) ..הלא תיכף ומיד כשבאתי לליובאוויטש ונכנסתי אצל אדמו"ר כתבתי למעלתו הכל בפרטיות. ושיתן לי [הרבי] מקום [רבנות] תיכף - לא עלה בדעתי גם קודם כניסתי אצל אדמו"ר! רק הנאני שקירב אותי והיה לי למודע אשר אוכל לקוות שבמשך הזמן יהי' לי מקום על הוראה. וגם בפעם השניה שנכנסתי אצלו הבנתי שהוא יודע ממני היטב וחושב אותי מן המוכנים להוראה. אך השיב שלעת עתה "איז ניט קיין ערטער" [=אין מקומות פנוים לרבנות]. גם אמר שמהראוי שאשיג עוד סמיכה מאיזה רב. ובאמת יושבים בליובאוויטש שני אנשים ממתנינים ומצפים על מקום הוראה. ה' ירחם על כל אחינו בני ישראל בכלל ובפרט.

(ח' ניסן תרמ"א).. ויען שהאדמו"ר אמר לי שמהראוי לקבל עוד סמיכה מאיזה [רבנים], לכן בהיותי [באורשא] עמדתי על כור הבחינה אצל הרב ר' לוי יצחק רב דשם, וב"ה אשר נתן לי כתב סמיכה על צד היותר טוב.

(י"ב אייר [תרמ"א]) ..את אשר יעצו אותי להשתדל להיות מורה [הוראה] בק"ק ליובאוויטש, כמדומה לי שרחוק הדבר וירא אני להתחיל

תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

להשתדל בזה שלא אהיה לבוז. והנה בדעתי לנסוע לליובאוויטש על שבועות או על ש"ק שאחר שבועות, ואם באפשרם ג"כ להיות אז בליובאוויטש בודאי מה טוב, וכמדומה יצמח מזה טובה גדולה.. ולבד זה מהראוי לנסוע לאדמו"ר בכל שנה.

(י"א מרחשון תרמ"ב) ..ואשר מעוררים אותי לנסוע לאדמו"ר הוא ללא צורך, כי אני בעצמי מעורר אותי בכל יום.. אקוה לה' שאסע על שבת וירא.

בחג השבועות תרמ"ג נפטר ר' יהודה לייב (והוא בן שלושים ושמונה), וכעבור שנתיים (כ' מנחם-אב תרמ"ה) נפטרה גם האם צביה, והיא בתחילת שנות הארבעים לחייה.

בכור הבנים, ר' חיים בנציון, התחתן כעבור חודשים ספורים (ט"ו אלול תרמ"ג).

✧ "הכיטו אל צור חוצבתם..." ✧

דוד רביעי

ר' חיים בנציון ראסקין

נולד בט"ו סיון תרכ"ד בדוברובנא. בגיל צעיר עזב את ביתו ולמד בבית דודו וסבו בעיר גיזאטסק.

בגיל תשע-עשרה שנה (ט"ו אלול תרמ"ג) נשא ר' חיים בנציון את רעייתו דבונה (בת ר' יעקב יוסף שבלוב ורעייתו מרת שימע חאשע) מהעיר רודניא הסמוכה לליובאוויטש.

העיירה רודניא, עם היותה סמוכה לליובאוויטש, אולם תושביה נמנו עם חסידי קאפוסט. הסתלקותו של המהר"ש בשנת תרמ"ג, וכן התיישבותו של ר' חיים בנציון ברודניא עשו כנראה את שלהן, ובאופן

טבעי קיבל עליו את מרותו של הרבי מקאפוסט (מה גם שבאותן שנים עדיין לא קיבל עליו אדמו"ר הרש"ב את הנשיאות באופן גלוי).

עם הסתלקות הרבי מקאפוסט בשנת תר"ס, נסע ר' חיים בנציון לאחת השבתות אל אדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש (שהיה אז במעון-קיץ מחוץ לעיר), ועד יומו האחרון לא שכח, והיה חוזר ומספר לבניו, את שלושת הדברים שראה אז ושרכשו את לבו להתקשר אל אדמו"ר הרש"ב:

אופן נטילת הידיים שלו לסעודת השבת, ניגון ה'דביקות' ששמע מהרבי, ואופן אמירת ה'מאמר' שזכה אז לשמוע לראשונה. ומאז דבק ב'ליובאוויטש' ולא עשה דבר גדול או קטן ללא שאילת פיו של אדמו"ר הרש"ב, ואחריו בנו אדמו"ר הריי"צ.

בשנים תרס"ז-תרע"ג החליף מכתבים עם אדמו"ר הרש"ב (ורבנים נוספים) בקשר לחידושים שרצו להנהיג בקהילה בענייני מילה ומקוואות, והרבי עמד לימינו וחיזקו במאבקיו.

בידינו מכתבים שכתב ר' חיים בנציון אל אדמו"ר הרש"ב:

[א] על דבר המקוה בעירנו גיזאטסק שנבנתה זה בעשרים וחמש שנה בידי אבי זקני ר"ש קרימר ז"ל, ובודאי הוכשרה אז עפ"י רב ומורה כדין תורה...

[ב] המתחדשים מבני עירנו מתאוננים תמיד על בית הטבילה שאיננה לפי רוחם.. וכאשר במכתב דאשתקד צויתי מכ"ק שליט"א שלא להחליף מקוה כזו באחרת.. ובעבור זה מערערים עלי מאוד ואסבול מהם חרפות וגידופים, וכמעט שחפצם לבלעני חיים, לולא ה' שהוא בעוזרי תמיד.. הר"ר חיים סולוביצ'יק מבריסק.. לא אסר ולא התיר הדבר, בעל החפץ חיים מראדין היתה תשובתו.. שבודאי יש רבנים בסביבותינו.. ועלי כל תלונתם מדוע הנני נוטה דוקא לדעת ועצת כ"ק שליט"א.

”הכיטו אל צור חוצבתם...” ❁

ואנא מכ”ק שליט”א לעזור לנו בחרבו ובקשתו כתרגומו [=בתפלתו ובבקשתו] שיעזרנו השי”ת ליסד מחדש מקוה מים כדבעי למהוי, ויחזקנו ויאמצנו על דבר כבוד שמו לעשות רצונו יתברך בכל הפרטים... ואדמו”ר הרש”ב השיבו:

[א] ייטיב השי”ת הכתיבה והחתימה לכבוד ידידי המפורסם ווח”ס י”א כו’ מו”ה בנציון שי’,

..והמשנה ידו על התחתונה.. ושומר מצוה לא ידע דבר רע. וה’ יתברך יעזור לו וישמרהו שלא יוכל שום בן אדם לנגוע בו לרעה ח”ו, ויצליח לו השי”ת בכל עניניו בגשמיות ורוחניות...

[ב] כבוד ידידי המפורסם ווח”ס נכבר י”א כו’ מו”ה בנציון שי’, ..ח”ו להחליף הראשונה בכזו, ולא יעשו חדשות.. והשי”ת יהיה בעזרו ויצליח בכל עניניו...

אל הרב מסמולנסק - חתנו של הרבי מקאפוסט - כתב אדמו”ר באותה שעה:

נשאלתי מגזאטסק בדבר המקוה שלהם, שהמתחדשים רוצים לעשות חדשות, והיראים לוחמים נגדם ובעזה”י יש להם תוקף נגדם.. וכתבתי להם שיבקשו את כבודו לבוא למחנם.. ויאמר להם אם צריכים תיקון ואיך ומה לתקן.. אמנם זאת הנני לבקש את כבודו שלא ליתן להם מקום לעשות מקוה עפ”י המעטאדע [=השיטה] החדשה. העיקר מהבעלי בתים היראים הוא ידידנו ר’ בנציון ראסקין שי’, והוא עיקר המחזיק בזה.. וכבודו צריך להכניס את עצמו בזה, כי זו מצוה גדולה, כי האנשים האלה שלמים ותמימים המה, ורוצים באמת בכשרות הדבר...

חינוך הבנים

..מתגורר לו יהודי ליד מוסקבא, בכל יום משכים הוא בשעה 4 ללמוד תורה, ולפני זה אומר תהלים ושופך דמעות כמים. ועל

מה הוא בוכה, מבקש הוא רחמים מה' יתברך שילדיו ונכדיו ילכו בדרך הישר. (משיחות אדמו"ר הריי"צ בלנינגרד)

הדבר שאפיין את ר' חיים בנציון יותר מכל, ובמשך כל ימי חייו, הוא מסירות נפשו ותקיפותו הבלתי מתפשרת למען חינוך ילדיו ברוח החסידות.

כאמור, התגורר ר' חיים בנציון אחר נישואיו בעיר רודניא, עיר שכולה יהודים ועיר שכולה חסידים. ישב שם רחב"צ כעשר שנים על התורה ועל העבודה, וגם במסחר שלח ידו. אך לאט לאט חדרה גם לרודניא הרוח החופשית שנשבה ברוסיה כולה, והצעירים החלו פורקים מעליהם עול תורה. רחב"צ הבין שבמקום זה קשה יהיה לו לחנך את בניו לפי רוחו, ולכן החליט לעקור מרודניא "היהודית" ולחזור לגיזאטסק הרחוקה, עיר "גויית" מובהקת, שדוקא בגלל כך לא יהיו ילדיו נתונים להשפעתם המזיקה של חברים רעים.

כשהיה רחב"צ מספר לבניו אודות תקופה זו, היה אומר: "אילו הייתי יכול, הייתי לוקח אתכם, בורח ומתחבא על אי בודד רחוק ממקום ישוב, עד שתגדלו".

כמובן שלא עשה זאת ללא שאילת פיו של הרבי (מקאפוסט), ובידינו כמה ממכתבי האדמו"ר העוסקים בשאלת המעבר לגיזאטסק והסתדרות הפרנסה שם.

עבר רחב"צ לגיזאטסק עם ארבעת ילדיו (שלושה בנים ובת. ר' יעקב יוסף, בן הזקונים, עדיין לא נולד אז), וכאן החלה מחדש בעיית החינוך והלימודים; הבן הבכור, יהודה לייב, היה אז כבן חמש-עשרה שנה, ונחשב כבחור הסמוך לחופתו (הוא התחתן לפני גיל 18). שלמה, הצעיר ממנו בשנתיים, כנראה שמצא לו חבר מתאים ללימוד הגמרא בצוותא. אבל הילד יצחק בן השבע זקוק היה ל"מלמד" ו"חדר" שלא היו בגיזאטסק, ולכן שלח אותו אביו לבית דודתו של הילד (נחמה, אחות האב) שגרה בליאזנא.

”הביטו אל צור חוצבתם...”

הרה"ח ר' יעקב יוסף בן
הרה"ח ר' חיים בן ציון
ראסקין ע"ה

הרה"ח ר' שלמה בן
הרה"ח ר' חיים בן ציון
ראסקין ע"ה

וכך מתוארת נסיעתו של הילד יצחק ברשימותיו של הסבא ר' יעקב יוסף: ..גיזאטסק היא עיר של גוים, ולא היה בה מקום לחינוך לתורה. על כן שלח אבי ע"ה את אחי יצחק בהיותו ילד קטן לליוז'נא, שם גרה אחות אבי נחמה פרוסמושקין ז"ל. סדר הנסיעה של הילד הקטן הזה היה במסירות נפש ממש:

בעיר גיזאטסק עברה הרכבת הנוסעת ממוסקבא לוורשה, ובדרכה עוצרת בתחנת קראסנאיע שמשם נוסעים בעגלה לליאזנא. הפקיד אבי ז"ל את הילד בידי הקונדוקטור (פקיד הרכבת המתלווה לנוסעים) על מנת שיורידהו בתחנת קראסנאיע, ואל אחותו שלח אבי ז"ל מברק שיבואו לפגוש את הילד ביום פלוני בשעה פלונית.

וזו נקראת מסירות נפש לחינוך הילדים, לשלוח ילד קטן מהבית לנכר מבלי להתחשב בגעגועים וכו' והעיקר שיתחנך בחינוך של תורה ויראת שמים. בחינוך והדרכה כזאת רואים ומרגישים את ההצלחה הגדולה, שזכה אבי ז"ל לראות נחת יהודי וחסידי בבנו זה ובכל יוצאי חלציו.

כעבור זמן מה הודיע מוהריי"צ - שניהן באותה שעה כמנהל הישיבה בליובאוויטש - לר' חיים בנציון, שבישיבת "תומכי תמימים" נפתחת מחלקה מתאימה לגילולו של הבן יצחק. אז עבר הילד ללמוד בליובאוויטש, ושם למד עד נישואיו (בשנת תרע"ו) לנכדתו של החסיד המפורסם ר' מרדכי יואל (דוכמן) מהומיל.

בשנת תרס"א נולד בן הזקונים יעקב יוסף. במהרה הגיע לגיל ה"חדר", ואביו, ר' חיים בנציון, אסף כמה ילדים והחליט לייסד "חדר" שיהיה לפי רוחו. בגיזאטסק היו שני אנשים "מלמדים" במקצועם, האחד (ר' אשר חיים) ירא שמים ביותר, אלא שביטא את האותיות במבטא "פולני", והשני ליטאי, "בעל דקדוק" ומלמד מוצלח, אבל יראת השמים שלו היתה פחותה משל הראשון. אמר לו הרבי הרש"ב שיקחו את המלמד "הפולני", מפני שיראת השמים היא הדבר הקובע בשעת בחירת מלמד לילדים.

הנסיעות לליובאוויטש (וגם חינוך...)

ר' חיים בנציון היה נוסע לקראת כל ראש השנה אל הרבי לליובאוויטש, וחוזר לביתו לקראת יום הכיפורים. וגם בשעה שמצבו הכלכלי היה קשה, היה לווה כסף ונוסע לרבי.

לקראת ראש השנה של שנת תר"ע לקח אתו לראשונה גם את בנו יעקב יוסף (שהיה אז בן תשע וחצי שנים) אל הרבי. כמוכן שמזכרוננו של הילד לא נשכחה לעולם הפעם הראשונה שזכה לראות את הרבי וגם נכנס אליו עם אביו ל"יחידות". אז ראה יעקב יוסף הקטן לראשונה בחייו את אחיו הגדול ר' יהודה לייב (שגר בוורשה, ובא משם עם חותנו הגביר ר' יוזיק הורביץ).

בליובאוויטש בא רחב"צ בדברים עם תלמיד חכם ידוע מהחסידיים, ר' מאיר גורקוב (שהיה אחר שנים רב בלונדון), ושכר אותו להיות "מלמד" בגיזאטסק הרחוקה למשך שנה אחת. ולשנה הבאה שכר ל"מלמד" את הרב החסיד ר' מאיר זיוויץ.

אחרי חג הפסח של שנת תרע"א, בגיל אחת עשרה שנה, נסע יעקב יוסף עם אחיו הגדול ממנו יצחק (שלמד עד אז במחלקת הישיבה שבעיר שצ'דרין) לליובאוויטש, ולמד שם במשך כל הקיץ ב"חדר" של המלמד והמחנך הידוע ר' מענדל דיסקין ("ליאדיער").

”הכיטו אל צור חוצבתם...”

נמצאת בידינו טיוטא של ”פדיון נפש” שכתב ר’ חיים בנציון לאדמו”ר הרש”ב באותה תקופה (בחודש תמוז), שבו מבקש הוא:

- לעורר נא רחמים רבים ממקור הרחמים והחסרים בעד בני התמים יצחק בן דוואניע ובני היניק וחכים יעקב יוסף בן דוואניע שלומדים כעת בליובאוויטש - שיחזק ה’ יתברך את בריאותם לתורתו ועבודתו יתברך, ויפתח לבם ויאיר עיניהם ללמוד ולהשכיל בכל אשר לומדים בתורתו יתברך. ויתקשרו בתמימות ובלב שלם לעבודתו יתברך.

שנת תרע”ג. אחר הפסח נוסע רחב”צ לליובאוויטש, ומביא עמו את בנו יעקב יוסף שילמד מעתה ב”חדרים” המסונפים לשיבת ”תומכי תמימים” אשר שם. ”נבחנתי ע”י המשגיח הרב החסיד ר’ יחזקאל הימלשטיין ז”ל, ונתקבלתי לכתה הגדולה של המלמד הרב החסיד ר’ יצחק גרליק משצ’דרין”.

ההרשמה עצמה היתה אצל ה”מנהל פועל” מוהריי”צ, ור’ יעקב יוסף מתבטא על כך:

ברשימה זו שרשם בכתב יד קדשו בפינקס התלמידים את שמי, זכיתי להיות נמנה עם התלמידים של הישיבה הקדושה שייסד הוד כ”ק אדמו”ר הרש”ב נ”ע צוקללה”ה זי”ע, בליובאוויטש.

שנת תרע”ו-תרע”ז. כמדי שנה הגיע ר’ חיים בנציון אל הרבי לראש השנה, הפעם נשאר גם ליום-כיפור ולימים הראשונים של חג הסוכות. בין יוה”כ לסוכות נכנסו האב ובנו ל”יחידות”, ולפי עצת הרבי החזיר אתו רחב”צ את בנו לגיזאטסק, ושם נשאר ללמוד לבדו עד יום חתונתו (הישיבה עצמה עמדה לגלות אז מליובאוויטש, וגם הרבי עקר אחרי החגים מליובאוויטש לרוסטוב).

שידוכין

כותב הסבא ר' יעקב יוסף:

דרכו של כבוד אבי מורי ז"ל, שמסר נפשו וכחו על חינוך הילדים, והיה משתדל לחתן הילדים בגיל צעיר, וכן נהג אחר כך עם הנכדים, שהשתדל תמיד להקדים כמה שאפשר בענין השידוכים.

מהשידוך של הבן ר' יצחק לא נותרו בידינו שום עדויות, אלא רק שחתונתו נערכה בשנת תרע"ו, בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה. וכנראה שזו גם הסיבה לאיחור החתונה עד לגיל מאוחר, יחסית, של 23 שנה (אך כמובן שהאב השתדל כבר בשנים שקדמו לכך, כפי שמשותקף מאחד ממכתביו של אדמו"ר הרשב"א אליו מראשית שנת תרע"ד).

ועל שידוכו שלו מספר הסבא: "אני הייתי אז - בר"ה תרע"ט - בגיל שבע עשרה וחצי, כבוד אבי ז"ל כבר דאג בדבר שידוך בשבילי, ואני אפילו לא ידעתי מזה כלל". ומעשה שהיה, כך היה:

הרה"ח ר' יעקב מסקליק, רבה של זורביץ' (לימים מחותנו של ר' שלמה ראסקין) סיפר לרחב"צ כי נמצא עתה בלויבאוויטש חסיד נכבד מבוברויסק, ר' מענדל קפלן שמו^א, ולו בת שהגיעה לפרקה. רשם

א. ר' מענדל נולד (בערך בשנת תרכ"ט) לאביו הרה"ח ר' יעקב שהיה מחסידי אדמו"ר ה"צמח צדק", מוהר"ש ומוהרש"ב היה מגיד שיעור בישיבתו של האדמו"ר רש"נ מבורויסק, ונפטר ביום ב' אדר תרע"ד).

זמן מה אחרי הסתלקותו של אדמו"ר הרשב"ב, החליט ר' מענדל לנסוע לרוסטוב, להשתטח על קברו הטרי של הרבי ולקבל את מרותו של אדמו"ר הריי"צ. הימים היו ימי פרעות, ובמהלך הנסיעה השתלטו פורעים על הרכבת, והשליכו את ר' מענדל החוצה. כעבור כמה שבועות שהייה בבית חולים הגיע לרוסטוב (לפני חג הסוכות של שנת תרפ"א). הוא נכח בהתועדות שמחת תורה, והיה הראשון שקרא למוהריי"צ בשם "רבי" (אף שהדבר היה למורת רוחו של אדמו"ר, שאמר לר' מענדל "מדוע אתה שופך את דמי!"). אך כעבור ימים ספורים - ביום ו' חשוון - נפטר לבית עולמו, וקברוהו ליד אדמו"ר הרשב"ב.

”הכיטו אל צור חוצבתם...” ❁

רחב"צ בפיתקת ה"יחידות" את פרטי ההצעה, ושאל מהרבי את חוות דעתו. הרבי הסכים להצעה, ונתן את ברכתו להצלחת השידוך. אחרי הסכמת הרבי הסכים גם ר' מענדל. "ואני לא ידעתי מזה דבר במשך כחצי שנה, עד ראש חודש אדר שני תרע"ט", כותב ר' יעקב יוסף.

באותו חורף היו ברוסיה מהומות בלתי פוסקות ומלחמה רבת תהפוכות, ואיש לא ידע מה ילד יום. רחב"צ נסע עם בנו יעקב יוסף לבית בנו האחר ר' יצחק בעיר נאיי ביחוב. "כל החורף ישבתי בבית אחי ר' יצחק ז"ל (הי"ד) ולמדתי בעצמי. גם הכריחו אותי לקרוא בתורה בשבתות, וקראתי עד פרשת תצוה" (ברשימות הסבא).

בראש חודש אדר ב' גילה האב לבנו לראשונה כי הוא "חתן", שה"מחותנים" ממתינים להם בבוברויסק, ושעליו לנסוע לראות את כלתו... נסעו לשם, באור ליום רביעי ובאור ליום חמישי נפגשו החתן והכלה (מרת דרויזא), ובאור ליום שישי ה' אדר ב', נערכה סעודת ה"תנאים".

החתונה עצמה נערכה בבוברויסק כעבור שלושה חודשים, והרבי מבוברויסק (אחיו הצעיר של הרבי מקאפוסט), היה "מסדר הקידושין" בחופה.

הקשרים עם אדמו"ר מוהריי"צ

מיד עם פטירתו של אדמו"ר הרש"ב (בשנת תר"פ), קיבל עליו ר' חיים בנציון את בנו אדמו"ר הריי"צ, והתקשר אליו בקשר נפשי עמוק. כל עוד שהה אדמו"ר הריי"צ ברוסיה נסע אליו רחב"צ כמה פעמים וגם נכנס ל"יחידות". כמו כן נשמר ביניהם קשר מכתבים שנמשך גם אחרי שהרבי עקר, בשנת תרפ"ח, מרוסיא לריגה (לטביה) ומשם לוורשה (פולין).

בערך בהיותו בן ששים (כלומר בשנת תרפ"ד בערך) ציוה עליו הריי"צ ב"יחידות" לשנן בעל-פה את כל המשניות של סדר קודשים, ולשנה הבאה אמר לו שישנן גם את סדר טהרות.

בשנת תרפ"ג קיבל ר' חיים בנציון מכתב ארוך מאדמו"ר הריי"צ (להלן תצלום הטיוטא בגוף כתי"ק הרבי); רובו של אותו מכתב עוסק בביאור עיוני עמוק בעניני עבודת האדם בדרך החסידות, אך גם בעניני המשפחה:

במענה על מכתבו מכ"ח אדר העבר, כל המברך יתברך בברכה כפולה ומשולשת בבני חיי ומזוני רויחא, ויראה רוב נחת בזרעו וזרע זרעו בגשמיות ורוחניות. השי"ת יחזק בריאותו יתן לו פרנסה טובה שיהיה במנוחה ויוכל לשקוד על התורה ועבודה שבלב, אשר זה כל האדם...

על דבר בנו הרי"ל שי'.. ע"ד בנו ר"ש שי'.. ע"ד בית בנו ר"י שי'.. ע"ד בנו רי"י שי' השי"ת יצליחו ויתן לו פרנסה טובה בריוח.. בשבוע זו בא נוסע אחד (תלמיד ה'תמימים' שי' מר שמחה [גורודצקי, מבוברויסק]) והביא לי פ"ש פרטי מכמה תלמידינו שי' במקומות שונים, ובהם גם מבנו [ר' יעקב יוסף] שי', ונהניתי במאד. השי"ת יצליח לכל אחד ואחד בעניינו שיוכלו להשלים הכוונה האמיתית.. כן הן המה זרע אשר ברך עבד ה' הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [הרש"ב] זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הם וכל אנ"ש שי' ההולכים בדרכיו ומקיימים פקודיו.. אשר כאורחות הקודש בחיי חיותו בגוף בעלמא דא, להסביר פנים מאירות ומסבירות לכל באי שערי התורה והעבודה, לעודדם ולקרבם בכל מיני קירוב, ובפרט אלו אשר זיקי מסירת נפש ורצון אמיתי נראה בהם.. ורבות נדודים וצער שבעה נפשו הקדושה בגללם ובחינוכם...

מתשובתו של הרבי נראה גם כי רחב"צ הודיע לרבי בפרטי פרטים אודות כל אחד מבניו, ובידינו מכתב שכתב רחב"צ לרבי (בשנת תרצ"ד) וגם בו רואים אנו את דאגתו לצאצאיו (נכדיו) ולחינוכם בדרך הישר, ואת צערו על הקשיים ומסירות הנפש הכרוכים בכך באותם ימים קשים של רדיפות הדת מצד השלטונות.

הסבא והנכדים

כותב הסבא ר' יעקב יוסף:

בחורף תרצ"ג זכיתי שכבוד אבי מורי החסיד ע"ה בא מביתו לביתי (בלנינגרד) לבקרני ואת ילדיי שי'. בן הזקונים שלנו לייב שי' היה אז כבן שלושה חדשים ושכב בעריסה ושיחק. נגש אליו כבוד אבי לשחק עמו, ובאותו הרגע לא היתה הכיפה בראשו, אז נתרגש אבי בקול רעם ורוגז עלינו, מדוע זה התינוק שוכב בגילוי ראש! וכל כך התרגז עד שפנה לצאת מיד מהבית ולא רצה להשאיר אצלנו יותר! ורק בקושי הצלחנו לפייס אותו ונשאיר לשבת עוד זמן מה. ותיתי לו לאבא ע"ה שהיה מחנך הילדים והנכדים באהבה וגם בתוקף גדול, ולא ויתר על שום דבר שיש בו איזו התנגדות לשולחן ערוך, וגם לא על מנהג קל בנוגע לחינוך הילדים. הרבה דמעות שפך בעת שאמר תהלים באשמורת הבוקר על שילדיו ילכו בדרך הישר, וב"ה זכה שכל יוצאי חלציו מקושרים לבית חיינו.

מכתב

לפנינו קטעים ממכתב שכתב ר' חיים בנציון לבנו ר' יעקב יוסף, שיכולים אנו ללמוד ממנו הרבה על דיעותיו ותכונותיו של הכותב:
יעקב יוסף בני שי' עם שלום רעייתו וכל בני ביתו שיחיו ברוב נחת בגשמיות ורוחניות.

..עצתך טובה שלא לחשוב על דבר הפתקא והחיפוש של סטאל, כי טוב יותר לחשוב דא"ח. ואמנם כן, אינני חושב בזה יומם ולילה ח"ו, ומי יתן אשר יתר הזמן יזכני ה' יתברך להיות מושקע ומקושר לתורה ועבודה...

בדבר בת רש"י אחיך... שלחתי לו מכתבך... וכשאני לעצמי טוב הוא ששפך את לבו לפני אבינו [=הרבי] שי', כי כן שמעתי מחסידים

תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

ראשונים אשר סגולת הפ"נ הוא יוצא לפעולות בעת כתיבתו של המתחנן. ועל כן אין לך להחליט כי שגה אחיך שי' במכתבו לכ"ק, כי אין לנו עסק בנסתרות. וגם אני ראיתי והרגשתי זאת איזה פעמים במוחש.

..כתבתי לו שאתארח פה עוד כשבועיים ימים בעז"ה, באשר רצוני וחפצי ומגמתי להמצא בחודש השביעי הבא עלינו לטובה בין אנ"ש אהובי עליון כו'.

והנני מברכך בכתיבה וחתימה טובה בגשמיות ורוחניות בתוך שאר אחינו בנ"י,

אביך חיים בנציון

באחרית ימיו

"ביום ג' ז' מרחשון תרצ"ט נפטר ועלה השמימה כבוד אבי הוותיק וחסיד ר' חיים בנציון ע"ה בלניגרד, אחרי מחלה ממושכת. והיה בדיעה צלולה עד הרגע האחרון. ובאותו יום זכה לבוא למנוחתו בלניגרד" (מרשימותיו של הסבא ר' יעקב יוסף).

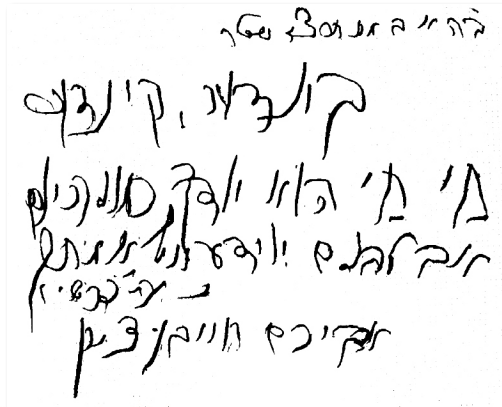
❁ "הכיטו אל צור חוצבתם..." ❁

כשנתיים לפני פטירתו חלה רחב"צ בשיתוק, וכשמצבו הוטב קימעא ויכול היה לכתוב (רק בידו השמאלית) שלח לבנו ר' יעקב יוסף את הגלויה הבאה, שכל תוכנה הוא פסוק בישיעהו (לח, יט):

ב"ה, א' ב' מ"ח תרצ"ז שט"ר [=סטארי רוסיא]

קינדער, קינדער [בניי, בניי]

חי חי הוא יודך, כמוני היום אב לבנים יודיע אל אמיתך (עי' פירש"י).
אביכם חיים בן-ציון

יתכן שזהו מכתבו האחרון של ר' חיים בנציון, ויכולים אנו לראות בו, וברמיזתו לפירושו של רש"י לפסוק זה, מעין צוואה וסיכום לשירת חייו כולה, המתבטאת בדברי רש"י אלו: "האב מודיע ומכוין דעת בנו אל אמיתך להאמין בך"..
❁ כט ❁

ואכן, האב - ר' חיים בנציון - הודיע היטב לבניו וכיוון את דעתם לאמונה הטהורה, והם הכירו בכך והיו אסירי תודה לאביהם ולחינוכו המסור.

במכתב שכתב ר' יעקב יוסף (בשנת תשכ"א) לאחד מנכדיו של ר' חיים בנציון, מתאר הוא אירוע מרגש המביע היטב את הכרת התודה שרחשו הבנים לאביהם:

..בפורים שנת תרצ"ז, כבוד אבא ז"ל היה כבר חולה בשיתוק ר"ל, ולסעודת פורים באתי עם הילדים שלי שי', וגם אחי הרב החסיד הקדוש ר' יצחק הי"ד בא עם ילדיו שי' אל דירתו של האבא ז"ל. כעבור זמן מה יצאנו בריקוד, ואבא ז"ל ישב על כסאו כי מפני השיתוק לא יכול היה להשתתף בריקוד עם כולם. אז ניגש אחי ר' יצחק ז"ל ותפש את אבא בידיו, הרימו מן הכסא, העמידו ורקד עמו. כשדמעות זולגות מעיניו שר ניגון שחיבר בו ברגע: "טאטע דוא האסט אונז גיראטעוועט, טאטע דוא האסט אונז גיראטעוועט" ("אבא הצלתנו, אבא הצלתנו") וכוונתו היתה למסירות הנפש שהיתה לאבא ז"ל על חינוך הבנים [שבזכותה נשארו הבנים ביהדותם וחסידותם ולא נכנעו לרדיפות השלטון הקומוניסטי]. והמשיך לרקוד עמו וחיבקו ונשקו באהבה אמיתית.

ועוד כותב רי"י באותו מכתב:

..התאריך של מכתבך אלי הוא ז' מרחשון, ולפלא ששכחת ולא הזכרת במכתבך כי הוא יום ההילולא של כבוד אבי מורי החסיד נ"ע, אשר בהעלות על דעתנו כמה ענק וגדול היה האיש הזה שכל ימיו לרבות הלילות מסר נפשו רוחו ונשמתו בשביל חינוך הבנים, ואנחנו ילדיו ואתם הנכדים והנינים כולנו יחד צריכים להכיר בטובתו, שהודות למסירות נפשו ופעילותו באמת הנה אנחנו כל יוצאי חלציו עומדים ב"ה בתנועה הזו שאנחנו נמצאים, היינו מאלו שאתה בחרתנו מכל העמים כו' ומקושרים לאילנא דחיי שליט"א, זאת הכל אנחנו צריכים

”הכיטו אל צור חוצבתם...”

הרה"ח ר' חיים בן ציון ראסקין ע"ה
בשנת תר"צ

להודות לכבוד אדוני אבי מורי ז"ל שמסר
נפשו על חינוך הילדים...

ות"ל בעד החסדים המרובים שזכה
שכל יוצאי חלציו שיחיו נצח הריהם
אברכים חסידיים.

ובפרט אתה הרי ידוע לך ממסירות נפשו
על חינוך הנכדים, כי הלא אתה זכית
להיות בילדותך מהמחונכים ממנו בכבודו
ובעצמו, שזה השפיע עליך בעז"ה שזכית
שיוצאי חלצייך שיחיו מתנהגים ויתנהגו
בדרכי אבותינו ורבותינו הקדושים, וא"כ
לא מן הנמנע שאתה מחוייב ביום הילולא

שלו ללמוד לכל הפחות פרק משניות לזכור ולהזכיר אותו ביום
ההילולא שלו, כי זו זכות גדולה עבורו, ואנחנו צאצאיו זוכים שהוא
ישא רנה ותפילה בעדינו, שנזכה להמשיך בדרכיו ועבודתו עד ביאת
משיח צדקנו.

המצבה במקום מנוחתו של הרחב"צ ע"ה.

אגרות קודש

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אל הרה"ח ר' חיים בן ציון ראסקין ע"ה

מכתב א'

אגרת בעניין המציצה בפה דווקא

אגרת קע"ב באגרות קודש

ב"ה יום ה' ה' אלול תרס"ז לפ"ק וירצבורג

ייטיב השי"ת הכוה"ח לכבוד ידידי המפורסם ווח"ס י"א כו' מו"ה
בנציון שי'.

מכתבו נכון הגיעני בעתו ומפני הטרדא לא השבתי עד כה. לפלא
לי על הרב דמינסק אשר כותב* כ"כ בפשיטות ולא חלי ולא מרגיש
כלל מה שכבר נמצא כתוב בזה מכמה גאונים הג' מהדור שלפנינו ז"ל.
ובס' שדי חמד בקונט' המציצה נאסך ונקבץ בזה מהרבה גדולי זמנינו.
ובשנה העברה הדפיס הדאק' היר"א סערגי' מריגא ספרו משיב נפשי^ב
ושם מבאר בראיות נכוחות אשר המציצה היא מעיקרי המצוה ושצ"ל
בפה דוקא. ומש"כ והחוש מעיד כו' הלא החוש מעיד אשר זה אלפי
שנה שמוצצים בפה ולא קרה ח"ו שום חלי עי"ז, וכ"כ המהר"ם שיק
ז"ל בתשובתו בענין המציצה אשר זה מ"ה שנה שהוא מוהל ומוצץ
בפה ולא קרה ח"ו שום מקרה. ומאריך בזה שצ"ל המציצה בפה דוקא.

א. הרב דמינסק אשר כותב: ראה בנספח לאגרת זו.
ב. הדאק' .. משיב נפש: מאת "מנחם מענדל יהודה ליב .. המכונה דאקטאר מעדיצין
שערהייא מריגא" (לשון השער). ווילנא תרס"ז.

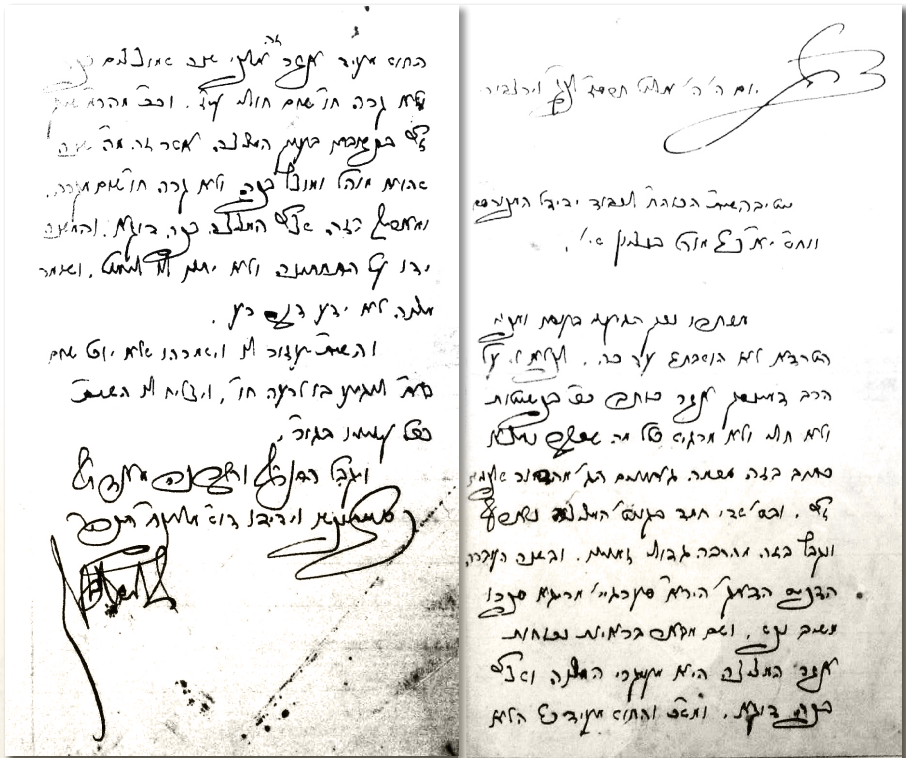
תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

והמשנה ידו על התחתונה ולא יתנו לו למול. ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

והשי"ת יעזור לו וישמרהו שלא יוכל שום ב"א לנגוע בו לרעה ח"ו, ויצליח לו השי"ת בכל עניניו בגור",

ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וידידו דו"ש מלונ"ח תכה"י.

שלום דובער

נספח למכתב א'

"מכתב הרב דמינסק" הרה"ג וכו' אליעזר רבינוביץ'

הרב אליעזר רבינוביץ' נולד בשנת תרי"ט, ונתפרסם בשם "העילוי מקיוב". נשא את בתו של "הגדול ממינסק" הרב ירוחם יהודה פרלמן, והיה יד ימינו בהשבת תשובות בהלכה. בשנים תר"ן-תרנ"ו שימש כרב בסמאלאוויץ, ועם פטירת חותנו נתמנה לרב במינסק. נפטר ב[י]ג' אדר תרפ"ד. תשובותיו וחיידושו נדפסו בירושלים בשנת תשכ"ב בשם 'משנת אליעזר'.

ב"ה יום א' עשי"ת שנת התרס"ז. מינסק.

כבוד הנכבד ה' ר' בנימין לעווין נ"י.

לתשובה על מכתבו מן כ"ג אלול תרס"ז הנני מודיעו כי גם פה זה כבר אשר אין המוהלים מוצאים בפיהם, כ"א במקרים מועטים באמרום כי הספוג הנעשה בסמים שמשימים על מקום המילה לא גרע ממציצה בפה. והחוש מעיד כי ת"ל כל הנימולים בריאים ושלימים וכפי ששמעתי נתפשט מנהג זה גם בוויילנא ועוד ואין הרבנים מוחים בדבר, כי טעמן ונימוקן של חשש דמציצה בפה ידוע אחרי אשר החולים מצוים ויש סכנה לחולה למצוץ ע"כ הניחו הדבר כמו שהוא לבלי למחות כי אולי גם בכה"ג נקרא מציצה מכיון שהנסיון מעיד שמושך הדם והספוג מתאדם. ולא דווקא מציצה בפה. בין כה וכה אם כי אינני מחליט דבר בזה אך גדול השלום ואין כדאי להתקוטט.

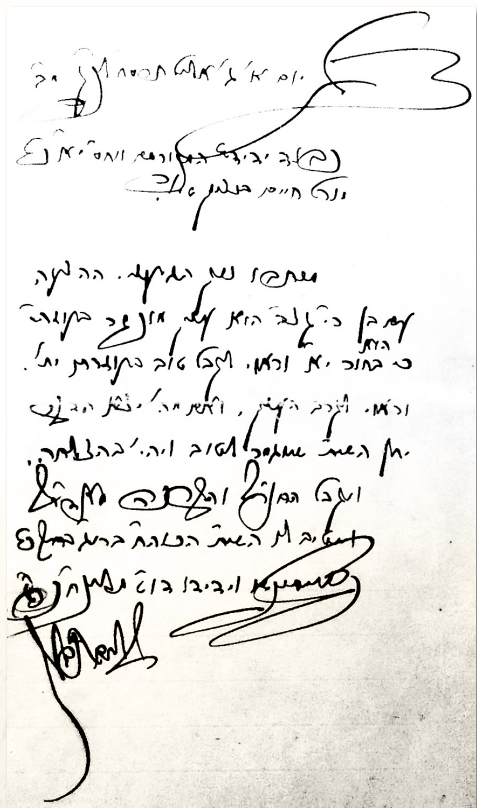
המכבדו הכותב בנחיצה, אליעזר ראבינאוויץ.

מכתבים ב'

אגרות ברכה לשידוך בתו מרת שרה ("המומע שרה") עם הרה"ח ר' מיכאל קצנלבויגן, להורי החתן והכלה

אגרות קפה קפו באגרות קודש

ב"ה יום א' ג' אלול תרס"ח לפ"ק מ"ב א

כבוד ידידי המפורסם ווח"ס
י"א כו' מו"ה חיים בנציון שי'

מכתבו נכון הגיעני. ההצעה
עם בן ר"י קצב"י הוא ענין
מוכשר בעזה"י כי הוא בחור
י"א וראוי לקבל טוב בעזרתו
ית'. וראוי לקרב הענין. ואם מה'
יצא הדבר יתן השי"ת שיוגמר
לטוב ויהי בהצלחה.

ויקבל החוה"ש והברכה
מאדה"ש ויטיב לו השי"ת
הכוה"ח ברו"ג בתוך כו' כאוות
נפשו וידידו דו"ש מלונ"ח כה"י
שלום דובערך

א. מ"ב: מעריענבאד.

ב. ר"י קצב: ר' יהושע קצנלבויגן.

מכתב שני

ב"ה יום א' ג' אלול תרס"ח לפ"ק מ"ב

ייטיב השי"ת הכוה"ח
 ברו"ג לכ' ידידי המפורסם
 ווח"ס י"א כו' מו"ה
 יהושע שי'
 מכתבו נכון הגיעני.
 ההצעה עם ידידנו רב"צ
 שי' הוא ענין מוכשר
 בעזרתו ית', כי בתו בכלל
 מתנהגת ע"ד הטוב
 ברוחניות וראוי ונכון לקרב
 את הענין. ובכלליות כבר
 אמרתי לו שיעשה שידוך
 עבור בנו שי' קודם הפריזיו
 והשי"ת יהי אי"ה בעזרו.
 ויתן השי"ת לגמור הענין
 לטוב ויהי בהצלחה בכל
 פרט ברו"ג.

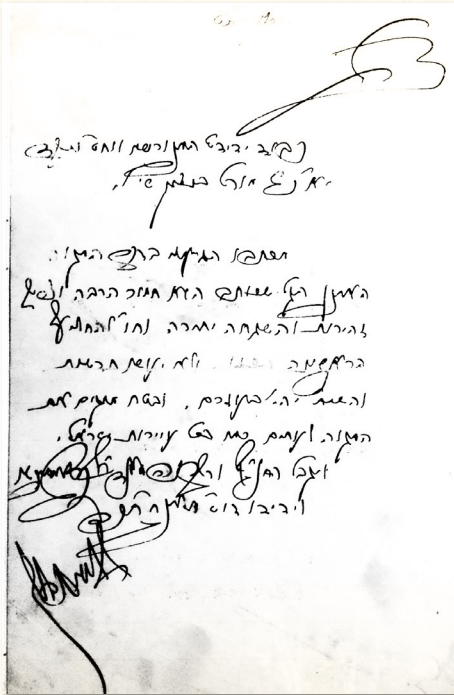
ויקבל החוה"ש והברכה"ש מאדה"ש כאוות נפשו וידידו דו"ש מלונ"ח כה"י

שלום דובער

מכתב ג'

תכתובת בעניין כשרות המקווה בעיר גזאטסק (א)

אגרת רג באגרות קודש

ב"ה

כבוד ידידי המפורסם ווח"ס
נכבד י"א כו' מו"ה בנציון שי'.

מכתבו הגיעני בדבר המקוה^א
האופן הקל^ב שכותב הוא חמור
הרבה וצריך זהירות והשגחה
יתירה וח"ו להחליף הראשונה
בכזו. ולא יעשו חדשות
והשי"ת יהי' בעזרם. ובטח
מנקים את המקוה לעתים כמו
בכל עיירות ישראל.

ויקבל החוה"ש והברכה
מאדה"ש כאוות נפשו וידידו
דו"ש מלוני"ח תכה"י

שלום דובער

מע"ל נרשם "כסלו רס"ט".

- א. בדבר המקוה: ראה להלן בנספח א' במכתב השואל.
- ב. האופן הקל: בשאלה לאגרת שז דלקמן נראה שרצו להחליף מקוה המחוברת למ-
עין במקוה של מי גשמים.

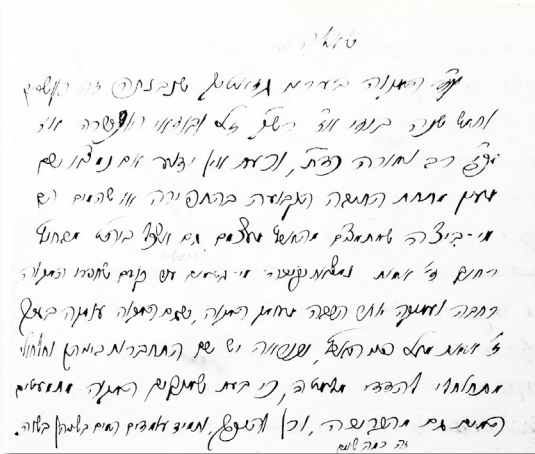
נספח

נספח א': מכתב הרה"ח ר' חיים בנציון ראסקין
אודות כשרות המקוה בגזאטסק

(עליה התשובה באגרת רג)

ב"ה
שאלה

ע"ד המקוה בעירנו
גזאטסק שנבנתה זה
כעשרים וחמש שנה בידי
א"ז רש"ק ז"ל ובודאי
הוכשרה אז עפ"י רב
ומורה כד"ת, וכעת אין
ידוע אם נמצא שם מעין
מתחת התיבה הקבועה
בהחפירה או שהמים הם

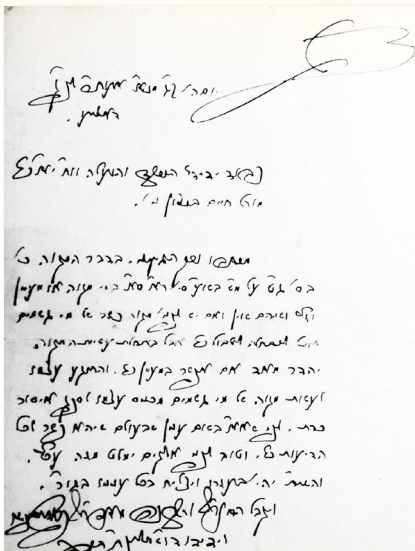
מי ביצה שמתמצים מהארץ מעצמם גם אצל ביה"ט מבחוץ רחוק ד'
אמות נמצאת בריכה מי גשמים שנעשית עוד קודם שחפרו המקוה
רחבה ועמוקה יותר הרבה מעומק המקוה, שגם המקוה עומקה בערך
ז' אמות מעל פני הארץ, וכנראה יש שם התחברות ביניהן וחלחולי
מתחלחלי להדדי מלמטה, כי בעת שמנקים המקוה מתמעטים המים
גם מהבריכה, וכן להיפך. ותמיד עומדים המים בשניהן בשווה.

א. רש"ק: ר' שמעון קרימער, אבי אימו של רחב"צ.

מכתב ד'

תכתובת בעניין כשרות המקווה בעיר גזאטסק (ב)

אגרת שז באגרות קודש

ב"ה ה' כ"ג מנ"א אעת"ר לפ"ק.

דאציע.

כבוד ידידי הנכבד והנעלה וו"ח
י"א כו' מו"ה חיים בנציון נ"י.

מכתבו נכון הגיעני, בדבר המקוה^א
כ' בס' ג"ט על מ"ש בשו"ע סי' ר"א
ס"א במי מקוה או מעיין וז"ל ושניהם
שוין ואם יש לפני' מקוה כשר של
מי גשמים יוכל לכתחלה לטבול כו'
אבל בתחלת עשיית המקוה יהדר
מאד אם אפשר במעיין כו', והתוקע
עצמו לעשות מקוה של מי גשמים
מכניס עצמו לספק איסור כרת, לפי שא"א בשום ענין שבעולם שיהא
כשר לכל הדיעות כו', וטוב לפני אלקים ימלט מזה עכ"ל, והשי"ת יהי
בעזרו ויצליח בכל עניניו בגו"ר.

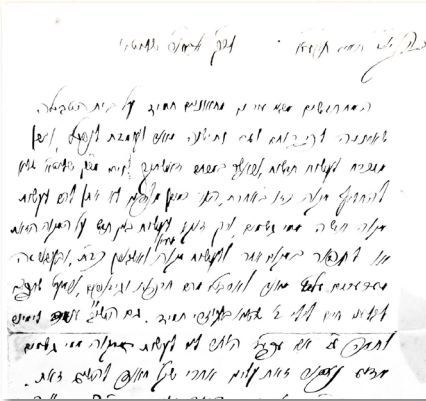
ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וידידו דו"ש
מלונ"ח תכה"י

שלום דובער

א. בדבר המקוה: ראה להלן בנספח ב' במכתב השואל.

נספח

נספח ב: מכתב הרה"ח וכו' חיים בניציון ראסקין אודות
כשרות המקוה בגזאטסק
(עליה התשובה באגרת שז)

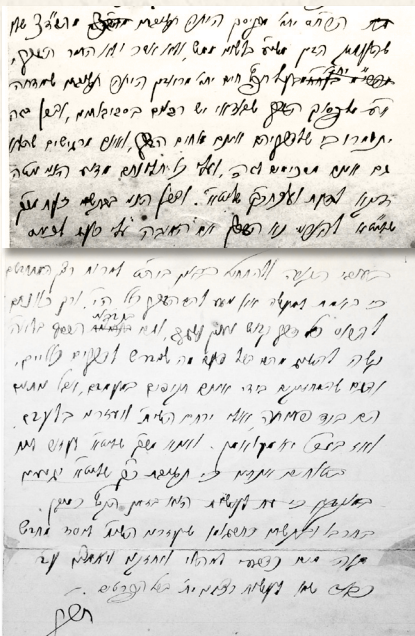
ב"ה יו"ד תמוז תרע"א.
לכ"ק אדמו"ר שליט"א

המתחדשים מבני עירנו מתאוננים תמיד על בית הטבילה שאיננה לפי רוחם וגם נתישנה מאד ועומדת לנפול, ובכן מוכרח לעשות חדשות, וכאשר במכתב דאשתקד^א צייתי מכ"ק שליט"א שלא להחליף מקוה כזו באחרת,

הנה כמובן מצדנו לא אתן להם לעשות מקוה חדשה ממי גשמים, ורק דוקא לעשות בנין חדש על המקוה הזאת, או לחפור במקום אחר ולעשות מקוה מעין ואשבורן כד"ת. ובעבור זה מערערים עלי מאד ואסבול מהם חרפות וגידופים, וכמעט שחפצים לבלעני חיים לולי ד' שהוא בעוזרי תמיד. וגם השו"ב עומד לימינם ותמה ע"ז אם עפי"ד הותר לנו לעשות מקוה ממי גשמים מדוע נאסור זאת עלינו אחרי שקל מאוד להשיג זאת.

א. אשתקד: מכתב זה לא הגיע לידינו ככה"נ, כי אם הכוונה לאגרת הקודמת המובאת כאן, שבה כותב: "ח"ו להחליף הראשונה בכזו", הרי כבר עברו מאז שנתים וחצי.

תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

הרח"ס יחי' מבריסק היתה תשובתו מהבד"צ שלו שהעתיק הדין משו"ע בלשונו ממש, ולא אסר ולא התיר הדבר. מבעל חפץ חיים יחי' מראדין היתה תשובתו שמדחה א"ע מלפסוק הדבר שבודאי יש רבנים בסביבותינו. ובכן בזה יתימרו בי שלדבריהם אינם מוחים הדבר, ואינם מרגישים שהלא גם אינם מסכימים לזה. ועלי כל תלונתם מדוע הינני נוטה דוקא לדעת ועצת כ"ק שליט"א. ובכן הנני בבקשתך כעת מכ"ק שליט"א להורני נא הדרך אם החובה עלי כעת לכנוס בעובי הקורה ולהתחיל בבנין ביה"ט

למרות רצון המתחדשים כי באמת למעשה אין נוגע להם הדבר כלל ה"י, ורק כוונתם להרוס כל דבר קדוש וענין נשגב, וגם בנדבות הכסף בלא"ה קשה להשיג מהם בכל פעם מה שנדרש לדברים כלליים, והגם שמחזיקים בידי אינם תקיפים במעמדם, אבל נותנים הם ביד פתוחה. אולי ירחם השי"ת ויעזורני בלעדם ואז בע"כ יאמרו אמן. ואנא מכ"ק שליט"א לעזור לנו בחרבו ובקשתו כתרגומו שיעזרנו השי"ת ליסד מחדש מקוה מים כדבעי למהוי ויחזקנו ויאמצנו ע"ד כבוד שמו לעשות רצונו ית' בכל הפרטים.

חב"ר

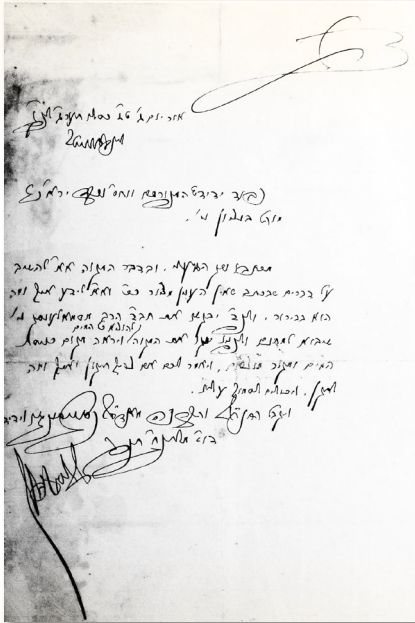
[כאן נכתב פ"נ עבור בני משפחתו]

ב. הרח"ס: הרב חיים סולובייצ'יק.

מכתב ה'

תכתובת בעניין כשרות המקווה בעיר גזאטסק (ג)

אגרת שנג באגרות קודש

ב"ה אור יום ג' ט"ז כסלו תער"ג
לפ"ק ליובאוויטש

כבוד ידידי המפורסם ווח"ס נכבד
יר"א כו' מו"ה בניציון נ"י

מכתבו נכון הגיעני ובדבר המקוה א
א"א להשיב על דברים שבכתב
שאר הענין מצויר כ"כ וא"א לידע
איך ומה הוא בבירור, ולפ"ד יבקשו
את חב"ד הרב מסמאלענסק נ"י
שיבוא למחנם ולפניו ינקו את
המקוה להוציא כל המים ויראה
מקום כניסת המים ומקור מוצאם,
ויאמר לכם אם צריך תיקון איך ומה
לתקן, ויכולים לסמוך עליו.

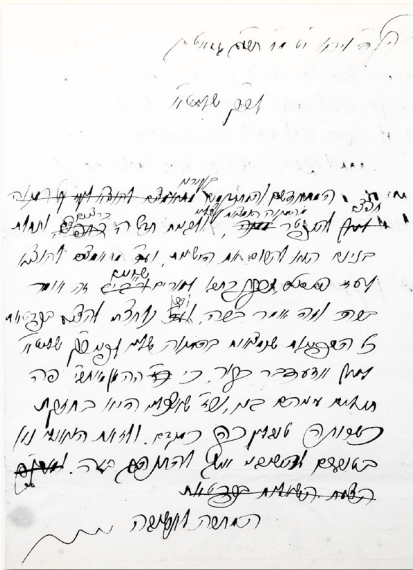
ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וידידו דו"ש
מלונ"ח תכה"י

שלום דובער

- א. ובדבר המקוה: ראה להלן בנספח ג' במכתב השואל.
- ב. חב"ד הרב מסמאלענסק: חתן בן דודי (אדמו"ר מהרש"ז מקאפוסט) הרב (הענין גינזבורג) מסמאלענסק. שאליו נכתבה האגרת הבאה (שנ"ד).

נספח

נספח ג: (טיוטת) מכתב הרה"ח ר' חיים בנציון ראסקין
אודות כשרות המקוה בגזאטסק
(עליה התשובה באגרת שנג)

ב"ה ד' וירא י"ט מ"ח
תרע"ג גזאטסק
לכ"ק שליט"א

המתחדשים והמתקדמים בעירנו
חפצם להיפטר מהמקוה הנמצאת
אצלנו ולבנות חדשה כרצונם,
ותחלת בנינם הוא להרוס את
הישנות, וע"כ מתאמצים להוציא
לעז פיסול, וכבר כתבו למורים
שונים זה אומר בכה וזה אומר
בכה. ובכן נלחצתי להציע בפרטיות
כל הספיקות שנמצאות בהמקוה
שלנו לפני כ"ק שליט"א למען אדע

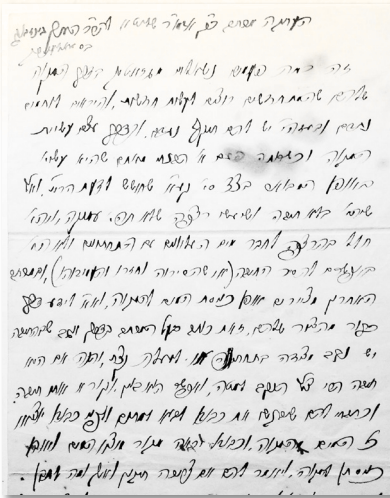
דבר ברור, כי ההמון מאחב"י פה תולים עיניהם בנו, וכ"ז שאצלינו
היא בחזקת כשרותה טובלין בה כמקדם. ולזאת הואילו נא בטובכם
להשיבני איך להתנהג בזה.

המחכה לתשובה

מכתב ו'

תכתובת בעניין כשרות המקווה בעיר גזאטסק (ד)

אגרת שנד באגרות קודש

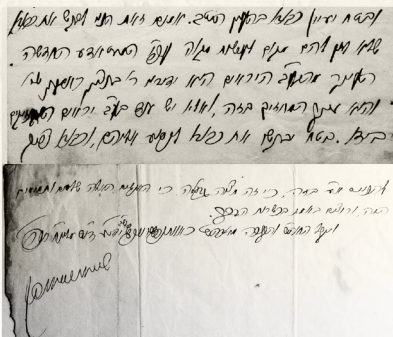

זה כמה פעמים נשאלתי מגזאטסק בדבר המקוה שלהם שהמתחדשים רוצים לעשות חדשות, והיראים לוחמים נגדם ובעזה"י יש להם תוקף נגדם. ובדבר עצם עשיית המקוה וכשרותה פעם א' הבנתי מאתם שהיא עשוי' באופן המבואר בצ"צ סי' קע"א שחושש לדעת רי"ו וא"ל שיהי' בלא תיבה ושיעשו רצפה שלא תהי' עמוקה, ויהא חלל בהרצפה לחבר מים העליונים עם התחתונים, ולא הי' באפשרם להסיר התיבה (או

שהסירוה וחזרו והעמידוהו). ובמכתב האחרון מציירים אופן כניסת המים להמקוה, וא"א לידע דבר ברור מהציור שלהם. זאת כותב בעל המכתב בדרך אגב שבהתיבה יש נקב מצידה בתחתיתה או למעלה קצת, והנה אם היא תיבה הרי צ"ל הנקב למטה, ואפשר הוא בנין וקורא אותו תיבה.

וכתבתי להם שיבקשו את כבודו לבוא למחנם ולפני כבודו יוציאו כל המים מהמקוה, וכבודו יראה מקור מוצא המים ואופן כניסתן להמקוה, ויאמר להם אם צריכה תיקון ואיך ומה לתקן.

תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

ובטח יעיין כבודו בהעניין היטב. אמנם זאת הנני לבקש את כבודו שלא ליתן להם מקום לעשות מקוה עפ"י המעטאדע החדשה.

והעיקר מהבעה"ב היראים הוא ידידנו ר' בנציון ראסקין שי' והוא עיקר המחזיק בזה, ואולי יש עוד בע"ב יראים המחזיקים בידו. בטח

יבקשו את כבודו לנסוע אליהם, וכבודו צריך להכניס א"ע בזה, כי זה מצוה גדולה, כי האנשים האלה שלמים ותמימים המה ורוצים באמת בכשרות הדבר.

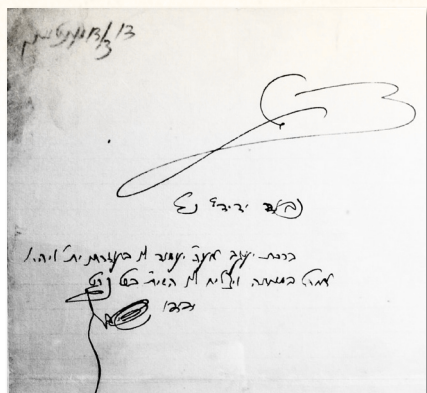
ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וש"ב ידי"ע דו"ש מלונ"ח תכה"י

בראש המכתב נכתב ע"י המעתיק (הרחב"צ): העתקה מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להר"ר העניך גינזבורג בסמאלענסק. לכללות העניין ראה אגרת הקודמת (שנ"ג).

מכתב חי'

ברכת יעקב אבינו

אגרת שעד^א באגרות קודש

ב"ה

כבוד ידידי כו'

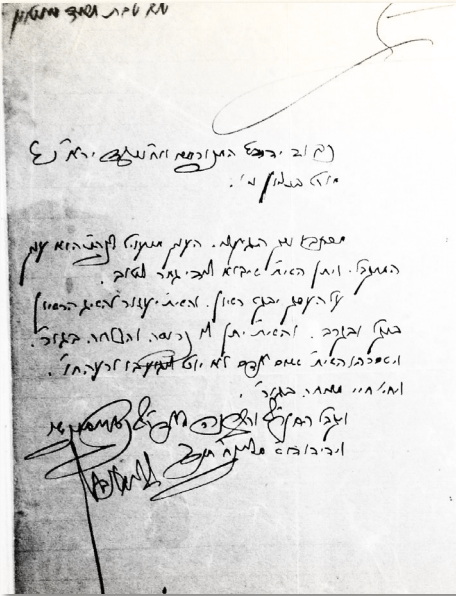
ברכת יעקב אע"ה יעמוד לו
בעזרתו ית' ויהי' אי"ה במנוחה
ויצליח לו השי"ת בכל פרט

דידו שד"ב

א. האגרת נכתבה ברמז, וכנראה קשורה לעניינים שהשתיקה יפה להם. בלי תאריך ופניה בראשה [שנרמז בתיבת כו'] והחתימה שונה מכל שאר החתימות שהגיעו ליי דינו, שכנראה גם זה כדי להסתיר את שם הכותב. ומ"מ ברור מתוך הכתב שנכתבה ע"י רבנו.

בראשה נרשם, ע"י מקבל האגרת: "מענטאן. 31.3.31" היינו שנכתבה ע"י רבנו בהיותו במענטאן (לצרכי בריאותו), ונתקבלה ב31.3.31 ללוח היוליאני, שחל בי"ז אד"ש תער"ג. [אבל ראה: שמואל קראוס, "רמז נבואי מרבי לרבי", ב"מ 532 (תשנ"ט), עמ' 63, דיון בתאריך אגרת זו והאגרות הבאות]

מכתב ט' ברכה על רשיון העסק אגרת תח באגרות קודש

ב"ה

כבוד ידידי המפורסם וו"ח
נכבד יר"א כו"ה בניציון נ"י

מכתבו נכון הגיעני. הענין
מנעויל ולפה"נ הוא ענין
המתקבל. ויתן השי"ת שיבוא
לידי גמר טוב.

על העסק יבקש רשיון,
והשי"ת יעזור להשיג הרשיון
בנקל ובקרוב, והשי"ת יתן לו
פרנסה והצלחה בגו"ר.

וישמרהו השי"ת ששום אדם
לא יוכל לנגוע בו לדעה ח"ו,
ויחי' חיי מנוחה בגו"ר.

ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וידידו דו"ש
מלונ"ח תכה"י

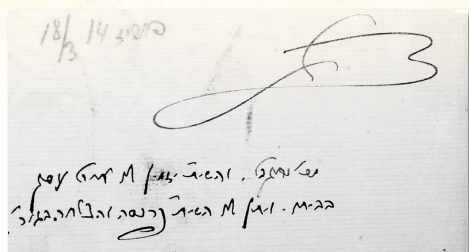
שלום דובער

בלי תאריך. בראשה נכתב [ע"י המקבל] "טוב טבת תרעד מענטאן".

מכתב י'

מכתב ברכה לפרנסה

אגרת תלד באגרות קודש

ב"ה

מכ' נתקבל, והשי"ת יזמין
לו אי"ה עסק בביתו, ויתן לו
השי"ת פרנסה והצלחה בגו"ר.

שלום דובער

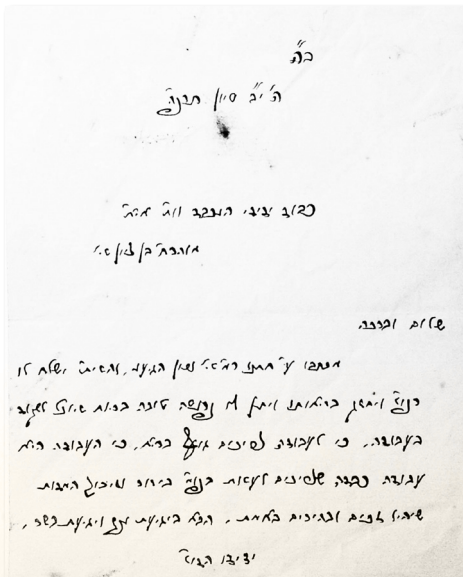
בלי תאריך, ובראשה נרשם [ע"י מקבל האגרת] "פאריז 41 3/81" היינו שנכתבה ע"י רבנו בהיותו בפאריז [בדרך בנסיעתו ממענטאן לזיעסבאדען] ונתקבלה ב 41.3.81 ללוח היוליאני, שחל בד' ניסן תרד"ע.

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע אל הרה"ח ר' חיים בן ציון ראסקין ע"ה

מכתב א'

ברכה לרפואה שלימה

אגרת ג'תשצ באגרות קודש

ב"ה

ה' י"ב סיון תרפ"ה

כבוד ידידי הנכבד וו"ח אי"א
מוהר"ח בן ציון שי'

שלום וברכה

מכתבו ע"י חתנו ר"מ^א שי
נכון הגיעני, והשי"ת ישלח
לו רפו"ש ויחזק בריאותו ויתן
לו פרנסה טובה בריוח שיוכל
לשקוד בעבודה, כי לעבודה
צריכים גוף בריא, כי העבודה
היא עבודה כבדה שצריכים
לעשות בפו"מ בירור וזיכוך

המדות שיהיו זכים ובהירים באמת, הבא ביגיעת נפש ויגיעת בשר,

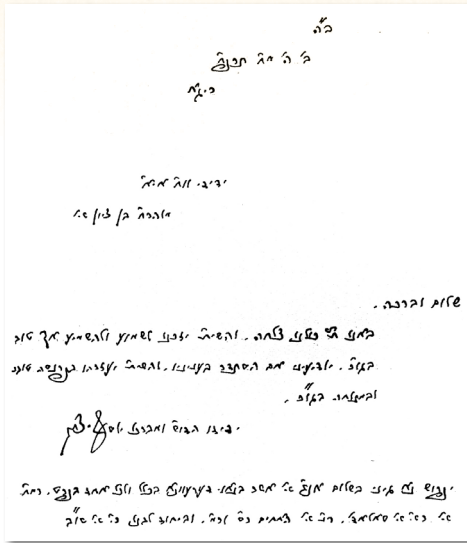
ידידו הדו"ש

* ר"מ: ר' מיכאל קצנבלויגן

מכתב ב'

הגעת אדמו"ר לריגא ופרישת שלום לאנ"ש

אגרת שמה באגרות קודש

ב"ה

ב' ה' מ"ח תרפ"ח

ריגא

ידידי וו"ח אי"א מוהר"ח בן
ציון שי'

שלום וברכה.

באנות"ל כולנו צלחה, והשי"ת
יזכנו לשמוע ולהשמיע אך
טוב בגו"ר. יודיעיני אם הסתדר
בעניניו, והשי"ת יעזרהו
בפרנסה טובה ובמנוחה בגו"ר,

ידידו הדו"ש ומברכו יוסף יצחק

יפרוש נא גיני בשלום אנ"ש שי' אשר בנאווי דערעוונא בכלל ולכל
אחד בפרט, רמ"ח^א שי' רש"י שי' סאלאד^ב, ר"נ שי'^ג האחים ר"ס
ור"מ^ד, וביחוד לבנו ר"יה שי' שו"ב.

א. רמ"ח: ר' משה חיים דובראווסקי.

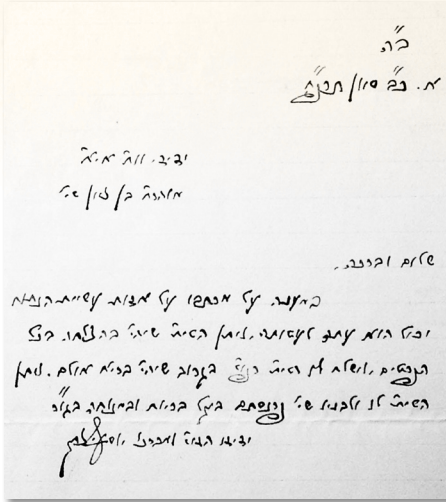
ב. רש"י שי' סאלאד: ר' שמואל יעקב סאלאדאווניקאו.

ג. ר"נ שי': ר' ניסן נעמענאווי.

ד. האחים ר"ס ור"מ: ר' סענדר ור' מאיר פרידמן.

ה. בנו ר"י: ר' יצחק ראסקין.

מכתב ג' הסכמה וברכה לניתוח

ב"ה

א. כ"ב סיון תרפ"ח

ידידי וו"ח אי"א מוהר"ח בו
ציון שי'

שלום וברכה,

במענה על מכתבו על אודות
עשיית הניתוח יכול הוא עתה
לעשותה, ויתן לו השי"ת שיהי'
בהצלחה בכל הפרטים, וישלח
לו השי"ת רפו"ש בקרוב שיהי'
בריא אולם. ויתן השי"ת לו

ולבניו שי' פרנסתם בנקל בריוח ובמנוחה בגו"ר

ידידו הדו"ש ומברכו יוסף יצחק

סיפורי ומכתבי שידוכין

מימין לשמאל: הרה"ח ר' יעקב יוסף ראסקין ע"ה
והרה"ח ר' משה וישצקי ע"ה בשמחה משפחתית

סיפורי ומכתבי שידוכין ונישואין של זקני החתן והכלה שיחיו

שידוכי ונישואי הרה"ח ר' שלמה ראסקין וזוגתו בתי' חי' יענטא ע"ה

כתב ש"ב הרה"ח ר' חיים עוזר מרינובסקי ע"ה כפי ששמע מהמשפיע
הרה"ח ר' משה וישצקי ע"ה:

ולמען יכירו נכדינו וידעו בניי כי אנחנו זרע ברוך ה', זרע ברכום
רבותינו הקדושים, אציגה נא לפניהם את הסיפור הנפלא מכ"ק
אדמו"ר הרשב"ב נ"ע מליובאוויטש עם זקנם החסיד ר' שלמה ראסקין
ז"ל. הוא הסבא של זוג' מרת מלכה תחי' (בת התמים ר' בצלאל הלוי
רובשקין ז"ל וזוג' מרת צבי' ע"ה).

אביו של ר' שלמה הי' החסיד המפורסם בתוככי עדת חסידי
ליובאוויטש, ר' חיים בן ציון ראסקין מגז'אססק, ובאותו זמן המשפחה
גרה ברודניא. (אביו של ר' חב"צ, הרה"ח ר' יהודא ליב, היה חסידו של
אדמו"ר מהר"ש נ"ע, והיה רבה של הורקי ושם אמו צביה).

חסיד זה הי' דבוק ברבו הקדוש מליובאוויטש, בכל נימי נפשו ומסור
בכל לבו, וכבן המתרפק לפני אביו הי' עייל בלא בר, אל הקודש פנימה
בבן-בית ממש.

נוהג הי' ר' חיים בן ציון לחתן את בניו בגיל צעיר, ובהגיע בנו שלמה
לגיל שמונה עשרה, כבר הציעו לפניו נכבדות מכל עבר.

ר' חיים בן ציון לא הי' מוצא לנכון להשקיע מחשבה בהצעות וליכנס
לפרטי פרטים, שהרי יש לו רבי והרבי יודע הכל, וכאשר ישאל איש
בדבר אלקים ישאל ר' חיים בן ציון באיזה הצעה לבחור. מה שעליו

לעשות - הוא רק לרשום את השמות המדויקים של ההצעות, ולהגיש את הרשימה אל הרבי, ואשר יבחר הוא הקדוש, כן יקום.

כשנסע ר' חיים בן ציון בפעם הזאת לליובאוויטש התארכה כבר הרשימה, ומספר ההצעות השונות הגיעו לשמונה.

נכנס ר' חיים בן ציון אל הרבי ל"יחידות", ושם לפניו את הפתק עם השמות. הרבי הרכיב את משקפי - הזהב ובסקירה אחת במשך שני' אחת, סקר את הרשימה כולה במבט אחד מסוף הרשימה כלפי מעלה ושם אותה הצדה, באומרו "אין כאן שום דבר מתאים. יש ביניהן כזו שלא תדייק לשים את הפאה כמו שצריך, ויש - שלא תדע לחנך את ילדי' וכו'". ידע ר' חיים בן ציון שמהרשימה כולה לא באה בחשבון אף אחת ואין על מה לדבר יותר. הדבר הי' בליל שישי. רחב"צ נשאר לשבות את יום הש"ק במחיצת רבו, ובמוצאי ש"ק נגש אליו אחד החסידים ואמר לו: ברצוני להציע שידוך לבנך שלמה. ר' חב"צ הקשיב והלה המשיך: את בתו של ר' מיכל שטשערבינער.

ר' חיים בן ציון נכנס שנית אל הרבי ושאל: האם להטות אוזן להצעה החדשה שהציעו לו זה עתה. מישהו אחר לא הי' מעיז להיכנס להיכל קדשו של הרבי, פעם אחר פעם, אבל ר' חיים בן ציון היו לו פריביליגיות של בן בית ושל מקורב בצורה מיוחדת.

תשובתו של הרבי היתה הפעם מעודדת ביותר. בהבעת סיפוק מעצם ההצעה ומתוך סבר פנים יפות, נענה לו הרבי ואמר: אה, מיכל שטשערבינער איז דאך אן ערלעכער איד, און זי (הכוונה לאשתו של ר' מיכל) איז דאך ר' יהושע אלי'ס אן אייניקל (ר' יהושע אליהו הי' אחד מחשובי חסידי כ"ק הצ"צ נ"ע, רבה של העיירה הארקוי), איז דאך דאס א גלייכע זאך. ר' חיים בן ציון לא הי' צריך יותר מזה. הוא חזר הביתה ובפיו בשורה טובה: לשלמה'לה שלנו מגיע מזל טוב - הרבי הסכים להצעת שידוך שהוצעה עבורו... אך כאן קרה דבר לגמרי לא מובן. חתן דנן לא הסכים לשידוך זה. הוא טען כי בין ההצעות שהרבי

פסל היו כאלו שההורים שלהם גרים בערים גדולות כסמאלינסק והדומה, אם כן למה לו לשמוע הצעות אודות בת כפר (חלמו של כל בחור באותם הימים הי' לצאת מהעיירות הקטנטנות לעולם ה"גדול". האפשרות היחידה שעמדה לפני צעיר כזה, כדי לממש את "חלמו", הוא שידוך עם בת עירונית, והמדוברת הרי היא בת כפר), לאמיתו של דבר גם לא בת כפר היתה, שהרי משפחתה מתגוררת ב"חוטור" (= ישוב קטנטן של מספר בקתות עלובות המצויות הרחק מכפר). בקיצור הוא לא יכול להסכים לשידוך כזה. הוא מסרב וזהו.

עברו חודשיים, וכמנהגו - נוסע לו שוב ר' חיים בן ציון לליובאוויטש אל הרבי, הוא נכנס ליחידות, והשיח בכאב לפני הרבי כי בנו ממאן לקבל את ההצעה.

הרבי תמה על הדברים וחזר שוב מלה במלה על דבריו הראשונים ואמר: איך פארשטיי ניט, מיכל שצ'רבינר איז דאך אן ערלעכער ייד, און זי איז דאך ר' יהושע אלי'ס אן אייניקל, איז דאך דאס א גלייכע זאך, פארוואס זאל ער ניט וועלן? הדבר הפליא מאוד את ר' חיים בן ציון. הרבי הי' אז "אין די רעכטע יארן פון דער רבי'סטווע" (בשנים תרס"ד תרס"ה), עסוק בדברים העומדים ברומו של עולם, ומכל ארבע פינות העולם פונים אליו בשאלות של נפש ורוח, והוא - מתעניין כל כך בשידוכו של בחור צעיר? הדבר הפליא אותו והוא העז לשאול: וואס איז, דאס איז זיין אמת'ער זווג? אך הרבי ענה לתמיהתו בהחלטיות: יע, יע! לשאלת ר' חיים בן ציון אם בכל זאת יתקש הבן, ענהו הרבי: בריינג איהם א הער.

הרחב"צ הזדעזע לשמע הדברים המפורשים של הרבי. בחזרו לביתו והבן עדיין עמד בהתנגדותו, המתין רחב"צ עד לקראת הנסיעה הבאה שאז יקח עמו את שלמה'לע שלו לליובאוויטש..

הנסיעה הבאה לליובאוויטש היתה לקראת י"ט כסלו ור' חיים בן ציון לקח אתו את בנו הסרבן.

תשורה משמחת הנישואין משפחת וישצקי-ראסקין

אחרי ההתוועדות הגדולה, נכנס ר' חב"צ עם בנו אל הקודש פנימה. הרבי פנה ראשונה אל ה"חתן", שלמה, ושואל אותו ישירות: "בחור'ל וואס דארפסטו?

שלמה התאזר באומץ ושפך לפני הרבי את כל מרי-לבו: אבא מבקש כי אתחתן. קודם כל, אני עוד צעיר; שנית עוד לא עברתי את הפריזיו (ההתיצבות לצבא); ושלישית - אם מציעים לי שידוכים מערים גדולות, למה לי להסכים לשידוך שהוריה גרים ב"חוטור"?

כאן בא לידי המחשה ש"צדיקים דומים לבוראם" (ב"ר פס"ז, ז), וכשם שלגבי הקב"ה נאמר ש"במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו" - כך גם אצל הרבי נ"ע. למרות רוממותו הנפלאה ירד מפסגת רוממות זו כדי לדבר על לבו של הבחור-הסרבן, ובחיבה אבהית במלים שיובנו גם לנער זה, לפי שכלו הוא, עומד ומפריך אחת לאחת את כל טענותיו: "דאס וואס דו זאגסט אז דו ביסט נאך יונג, וועסטו אם ירצה השם עלטער ווערן...; דאס וואס דו זאגסט אז דו האסט נאך ניט געדינט, זאג איך דיר צו אז דו וועסט ניט דינען (וכך הווה, ששלמה קבל פטור מהצבא); און דאס וואס דו זאגסט אז מען רעדט דיר שידוכים פון גרויסע שטעט, וויא וואלט זיין אז זי וואלט גיווען פון וויטעבסק אדער סמאלנסק וואלט געווען גוט? זאג איך דיר, חסרונות וואלט זיא האבין א וודאי מערער, און מיכל שטשערבינער איז דאך אן ערלעכער ייד (בפעם המי יודע כמה חזר הרבי על אותם המלים לא פחות ולא יותר אות אחת) און זי איז דאך ר' יהושע אלי'ס אן אייניקל, איז דאך דאס א גלייכע זאך, איז דאך דאס א גלייכע זאך, פארוואס ווילסטו ניט?!"

יותר לא יכול ה"גבור" שלנו לסרב, והוא נכנע והביע סוף סוף "הסכמתו" לשידוך. הגיע הזמן המוגבל ורחב"צ עם בנו החתן וב"ב נוסעים כבר לחתונה. שהתקיימה בבית המחותן באותו "חוטור" ששמו שצ'ערבין. אך כיצד יתכן לנסוע לחתונה מבלי לעבור דרך ליובאוויטש ולקבל ברכה מפי הרבי לפני החופה !?

ועל כן שמו פעמיהם תחילה לליובאוויטש. ר' חב"צ ובנו שלמה הגיעו אל היכל הקדש ושמעו מאחורי הדלת שהרבי מברך ברכת המזון בקולו המתוק וכל מלה יורדת חדרי בטן.

עברו כמה דקות והרבנית פתחה את הדלת ודווחה אל הרבי: בנצי' איז געקומען מיט זיין זון. הרבי רמז להם להיכנס ושאל מה רצונם. ר' חב"צ ענה שהם נוסעים לחתונה ובאו לבקש ברכה לפני החופה.

הרבי ענה: א ברכה? וקם על רגליו הקדושות והתחיל לסדר את הסירטוק ולכפתר את הכפתורים. פניו נעשו להבים ורחב"צ שהי' רגיל לעמוד לפני הרבי לעתים כל כך קרובות, נבהל ורעדה אחזתו, הוא הרגיש שעוד מעט הוא עלול להתמוטט וליפול מרוב התרגשות ופחד, בנו שלמה ארכבותיו דא לדא נקשן והרבי גמר לסדר את הסירטוק והתחיל דבריו בהאי לישנא:

"עס ווערט געבראכט אין א ספר, אין א ספר ווערט געבראכט (כך חזר הרבי על הדברים פעמיים, ישר והפוך), אז ווען מ'שטייט אונטער דער חופה דארף מען טראכטן ממשיך זיין קבלת עול מלכות שמים אויף זיך, און אויף איר, און אויף די קינדערלאך וואס דער אייבערשטער וועט געבן און דאס העלפט אויף פופציק יאר".

הרבי חזר פעם נוספת מהתחלה: "עס ווערט געבראכט אין א ספר וכו'", וכן פעם שלישית. הם מרגישים שאם יוסיף לדבר עמהם עוד פעם נשמתם פורחת, אך הפעם פטרם הרבי לשלום...

רחב"צ הי' מספר ספור זה לדודנו הרה"ח ר' משה וישצקי ע"ה פעמים אין מספר. וכל פעם באותה ההתרגשות והתפעלות, כאילו זו פעם ראשונה שהוא מספר.

(מתוך הספר 'על אבותינו ועל יחוסם')

שידוכי ונישואי הרה"ח ר' יעקב יוסף ראסקין וזוגתו דרויזא ע"ה

כותב הר"ר יעקב יוסף ברשימת זיכרונותיו:

הרה"ח ר' יעקב יוסף ראסקין ע"ה תוקע בשופר בחודש אלול במחיצת הרבי

תרע"ט (עטרת):

כבוד אבא מארי ז"ל
נסע בקיץ תרע"ח שוב
פעם לסלאוויאנסק
לכ"ק אדמו"ר הררש"ב
נ"ע ואח"כ נסע
משם לרוסטאו-דאן
לר"ה תרע"ט.

בינתיים אספר מה
שנסעתי אח"כ במשך

הזמן אחרי כחצי שנה. דרכו של כבוד א"מ ז"ל שמסר נפשו וכחו על
חינוך הילדים. הי' משתדל לחתן הילדים בגיל צעיר. וכן נהג אח"כ עם
הנכדים, שהשתדל תמיד לקדם כמה שאפשר בענין שידוכים.

[יש בהשיחות של כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע שדיבר פעם בלענינגרד,
אודות אחד מהמקושרים שלו ולא הזכיר שמו בפירוש, אבל ידוע
שהתכוון על כבוד אבי ז"ל. בזה"ל בערך. עס זיצט א איד אין א
שטעטיל נעבין מאסקווע. שטייט אויף יעדען טאג 4 אזייגער אין
דער פרי, זאגט תהלים און ויינט. ער בעט פון השי"ת אז די קינדער
און אייניקלאך זאלען זיין ערלעכע אידען וכו'.

(יו"ד שבט נפגשתי עם ידידנו יוסף נעמאיטון נ"י באמעריקא.
לפני שנה בא מרוסיא מאלמא-אטא. כשספרתי הסיפור הנ"ל, אמר
יוסף נ"י שהוא זוכר היטב השיחה הזאת, כי הוא הי' נוכח אז בלנ"ג
בהתוועדות הזאת. ושמע בעצמו מפיו הקדוש של כ"ק הריי"צ נ"ע)

ובאמת כבוד א"מ ז"ל, הי' קם בכל בוקר בשעה 4. ולפני השיעורים שלו שהי' לומד, הי' לו שיעור קבוע להגיד תהלים. והי' בוכה בהתרגשות. אגב אז בערך בשנות הששים לחייו קיבל הוראה מכ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע לחזור בעל פה סדר קדשים (משניות) ובמשך כמה שנים הי' בקי בכל הסדר קדשים על בוריו, אחרי שגמר לחזור סדר קדשים כשהי' ביחידות אצל כ"ק אדנ"ע (בלענינגראד בערך שנת תרפ"ה-תרפ"ו, כמדומה) וסיפר לרבי שכבר גמר לחזור בע"פ סדר קדשים. אז הציע לו כ"ק הרבי נ"ע להתחיל לחזור בע"פ סדר טהרות. אך רק התחיל לחזור וכו'...]

נחזור לעניינינו מה שרציתי לספר: אני הייתי אז בגיל 17 וחצי. וכבוד אבא ז"ל כבר דאג ע"ד שידוך בשבילי, ואני אף לא ידעתי מזה כלל. הכלל, אחרי ר"ה תרע"ט, כשזכה להתקבל ליחידות, דאג שאין לו הצעות לשידוך עבור בן-זקונים שלו. המחשבה שלו הוציא בדיבור. כשהגיע התור שלו להיכנס ליחידות, שאל אצל כל האנשים (החסידים) שהיו סביבו, למי יש הצעה לשידוך כו'.

אז הסתובב שם ידידנו ומחותננו (והשדכן שלי) הרה"ח ר' יעקב זכרי' הלוי מסקאליק ז"ל הי"ד -

[הי' רב בעירה זוראוויץ (ע"י ביחאו, וראגאצאו) - לבסוף נאסר במאסקווע, ונלקח לכלא, עבור עבודתו במס"נ בעניני יהדות. הי' מסדר חדרים לתינוקים ללמוד א"ב. גם הי' נכנס להרבה בתים במוסקווע, עד שהתיידד עמהם, ודיבר הרבה, והשפיע בענין טהרת המשפחה (בענין המס"נ שלו, אפשר לחבר ספר שלם).] - הוא ניגש לכבוד אבי ז"ל, ואמר לו שיש פה יהודי חסיד מבאברויסק, ושמו ר' מענדל קאפלאן, ויש לו בת כו'. כב' אבי ז"ל לא הכיר את חותני הרה"ח הרמ"מ ז"ל, הגם ששניהם נסעו לליובאוויץ לכל ר"ה, אבל היו אורחים כ"כ הרבה, שהי' מן הנמנע להכיר את כולם. כבוד אבי ז"ל רשם תיכף על הפתק של יחידות שלו. וכשהציע הענין לפני כ"ק הררש"ב נ"ע, הסכים הרבי ע"ז, ונתן ברכתו. איני זוכר לשונו הקדוש.

בעת שיצא כב' א"מ ז"ל מהיחידות, פגש את הר"ר יעקב זוראוויצער ז"ל (כך הי' שמו בפי כל אחד) וסיפר לו מה שאמר כ"ק הרבי נ"ע והסכמתו. אז שאל כב' א"מ ממנו איפה זה הוא האיש ר' מענדל קאפלן מבאברויסק, הלא אינני מכירו ואני רוצה להכירו, כאמור לעיל, הגם ששניהם היו נוסעים לכל ר"ה להרבי.

בקיצור, הרה"ח ר"י ז"ל הפגיש את המחותנים. אבא ז"ל סיפר לחותני ז"ל, כי יש לו הסכם מכ"ק הרבי על השידוך של בנו עם בתו. והיות שהנהו פה על המקום, הכנסו תיכף ליחידות, ותשאלו ג"כ ההסכם להרבי. ע"ז ענה חותני ז"ל, הלא קבלתם הסכם מהרבי על השידוך. שבבילי זה מספיק, ואיני רוצה לבלבל להרבי עם שאלות מיותרות. ונתן יד לאבי בברכה "מזל טוב מחותן". ואני לא ידעתי מזה משך חצי שנה, עד ר"ח אדר שני תרע"ט.

החורף ההוא שעת חירום חמור. כי באוקטאבער 1917 (בערך תשרי-חשון תרע"ט) כשקיבלו הבאלשעוויקים השלטון בידיהם, והתבססו (ל' בסוס) בשליטתם, עשו שמות בארץ. היו שולחים מבוגרים וצעירים לעבודת פרך בעיר, גם אותי (שהייתי בגיל 17 וחצי כאמור) ג"כ גייסו לעבודה. ועל כן, תיכף אחר החגים, בחודש מ"ח תרע"ט לקח אותי אבי ז"ל, ונסענו ביחד לנאי-ביחאוו, ע"י ראגאצאוו. כי שם הי' אחי יצחק הי"ד שו"ב ומוהל שם, ושהינו שם כל החורף בביתו.

כשהגיע לפני ר"ח אד"ש הציע לי כבוד א"מ ז"ל לנסוע עמו לבאברויסק לראות כלה נו'. אצלנו הי' המשמעת חזקה (כך הי' החינוך של אבא ז"ל) אם אבא אמר מלה, לא הי' שייך לסרב ע"ז.

הדרכים היו אז עקלקלות, הרכבת היתה הולכת בלי סדר וזמן קבוע. ועפ"י רוב נסעו ברכבות שמובילים בהם סחורות או פרות וכדומה. נזכרתי על נס גדול ונפלא שקרה לנו בדרך. כאמור, שהנסיעה היתה קשה, ברכבות של סחורה. וכל מרכבה היתה מלאה מפה אל פה. והנה הגיע רכבת שנוסעת לזלאבין (זהו תחנה מרכזית, שם עוברים להדרך

לבאברויסק) ברכבות של סחורה, אין שם מדרגות כרגיל במרכבה של נוסעים, וצריכים לעלות בעזרת אנשים, כי המקום גבוה. אני נכנסתי ראשון כי אבי ז"ל עזר לי לעלות, מאחוריי התחילו לעלות את אבי, ובזו הרגע זזה הרכבת. והתחילה לנסוע, ואני מחזיק הידים של אבי, וסוחב אותו להמרכבה, והגוף שלו עוודנו תלוי למטה. ולא הי' בי כ"כ כוח לסחוף אותו פנימה, והרכבת זזה התחילה לנסוע יותר מהר, הרגלים של אבא התכופפו מתחת המרכבה והי' הסכנה שיתרופפו הידיים שלי, ואבא הי' נופל למטה מתחת הגלגלים. פתאום, עמד איזה איש בדרך, והגביה את אבא, ודחף אותו להמרכבה. וכך ניצל בדרך נפלא.

הגענו לבאברויסק ביום ג' ב' אדר ב'. מתחנת הרכבת נסעתי עם אבי ז"ל עד איזה "האטעל" מלון. בבואנו למלון, כתב אבי ז"ל פתק ושלח ע"י בעל ההוטעל להמחותן הרמ"מ ז"ל והודיעו שבאנו למלון. כעבור שעה, הגיע חותני ז"ל להמלון בעצמו, לראות אותי ולתהות על קנקני. וישב איזה זמן ודיבר עמנו. אח"כ נגש אלי, ואמר, שהיות שאני חתן, וצריך להיפגש עם כלה, וע"כ סידר לי הפיאות שיהי' ישרות וגם הכובע מסודרת. זקן עוד לא הי' רק התחילו השערות לצמוח אי-שם. ואמר הגם שהכלה היא בתו, מ"מ עזר גם לי שיהי' מסודר נו'.

התנאים הי' בשעטומו"צ אור ליום ועש"ק ה' אדר שני תרע"ט. ותיכף אחר ש"ק, נסענו עם אבא ז"ל לגזאטסק. והחליטו לעשות החתונה ביום ועש"ק ט"ו סיון (יום הולדת של אבא ז"ל).

כשבוע אחר חג השבועות יצאנו מגזאטסק, אני עם אבא ואמא ז"ל לנסוע לבאברויסק, - אבל הדרכים היו עוד משובשים, הרכבת הלכה לא בסדר, וקשה הי' להשיג כרטיסים לנסוע. ובפרט, באותו זמן היו חסרים רכבות של נוסעים אנשים, ועפ"י רוב נסעו ברכבות שמובילים בהמות וסחורות. כנראה שמפני שלא הי' באפשר להשיג כרטיסים לנסיעה, יצאנו מגזאטסק רק ביום א' י"ז סיון, עד שהגענו לבאברויסק ביום ג' י"ט סיון, והחתונה דחו באין ברירה מיום ט"ו ליום

י"ט סיון. ביום זה הי' כבר הכל מוכן להחתונה, כמו הסעודה, וההזמנות להאורחים וכו'.

[הגם שהי' אז זמן חירום גם בבאברויסק, כי רק זמן קצר שנכנסו הבאלשעוויקעס אחרי שהגרמנים והפולנים שחררו המקומות וחזרו לארצם, והשלטון הי' ביד הקומוניסטים, וכמנהגם אז, לשים מיסים גדולים (קאנטריבוציע) על העשירים וכן על החנונים - ואז הי' סכנה לעשות שמחות ביד רחבה, אבל חותני ז"ל לא השגיח ע"ז, ועשה חתונה גדולה מאד, עם הרבה אורחים שהוזמנו (סוף סוף אחרי חתונה רעשנית כזו, קיבל חתני ז"ל קאנטריבוציע מהנהלת העיר, סכום גדול ונורא)]

את החתן והכלה הובילו דרך הרחוב הראשי, עד הפינה, הבית ששם גר הרה"ק הרש"ן נ"ע. החופה היתה בחצר שלו, והוא בעצמו ובכבודו יצא מביתו לסדר לנו הקידושין, יתר הברכות אמר הרב ר' יודל דער דיין הרה"ג ר' יהודא ליב חייקין ז"ל.

בכל יום עשו סעודות עם שבע ברכות עם אנשים הרבה, וכן הרבנים מהסביבה מהעיירות ע"י באברויסק באו כל יום להסעודות.

ביום השביעי להחתונה, הדביקו מודעות על קירות העיר מטעם הצבא, שכל שנולד בשנת 1900, צריך תיכף להתגייס ולהתייצב לצבא, ובאם לאו אחת דתו כו' (עם כל מיני איומים כדרכם). בהתעודה שלי הי' רשום שנת הלידה 1900, אף שבאמת נולדתי בשנת 1901, אבל כנראה שזה הכל ע"פ השגחה העליונה - הכלל, המחותנים החליטו באין ברירה, שכדאי לעשות פליטה, ולנסוע על זמן מה לנאיי-ביחאוו עד יעבור זעם, ולפועל באותו יום, נסעתי דרך זלאבין לביחאוו, ומשם לנאייביחאוו כמובן לוו אותי אבי וחותני ז"ל ותבדל לחיים טובים כלתי שתחי'.

כעבור כמה ימים, הודיעו במודעות, שכל הגזירה היתה בטעות, ובטלו הגזירה של גיוס שנת -1900 אבל כשבאתי לנאיי-ביחוב, נחלתי במחלה, והוכרחתי להשאר שם כחודשיים, עד שחזרתי לבריאותי. באמצע חודש מנ"א "עטרת" באתי חזרה לבאברויסק. נשארנו לגור זמני בחדר קטן בבית חותני ז"ל.

תר"פ:

בנתיים חזרו הפולנים ותפשו מהבאלשעוויקים שטח גדול כמעט עד סמאלענסק עד נהר דניעפר. וע"כ כל מינסקער גובערניע, מאהלעווער גובענייע נכנסו ברשות הפולנים. גם לבאברויסק נכנסו ותפסו השליטה בידיהם. ולכן הי' אפשר לנסוע מבאברויסק לווארשא בלי קושי, רק היתר יציאה וכניסה צריך הי' לקבל מהשלטון המקומי הפולני. כי ווארשא היא עיר הבירה של פולין.

כבוד חותני הרמ"מ ז"ל הי' עז רצונו, שנעתיק מושבנו וניסע ונעתיק מושבנו מבאברויסק לווארשא, ולהסתדר שם, כי אז גר שם אחי הבכור החסיד הרי"ל הי"ד. באברויסק הי' כבר מורגש מאד החילוניות והחפשיות ר"ל. שלא הי' עם מי להתחבר ולהתלמד ממעשיו הטובים כו'. הכלל לפני הפסח שנת תר"פ נסענו אני וזוגתי תחי' לווארשא, לאחי הרי"ל ז"ל. ושהינו בביתו כמה שבועות אחרי הפסח.

השתדלנו להישאר שם ולהסתדר באיזה עסק. אבל המצב הגשמי בווארשא הי' אז בשפל המדריגה. ולא הי' באמת במה להתפרנס. הפסח עם הסדרים על שולחנו של אחי החסיד הי"ד עבר אצלנו בהצלחה בדחילו ורחימו. הקידוש על הכוס שעשה אחי הי"ד, עודנו מצלצל באזני עד היום, בקול רם, ובמתינות, ובהתרגשות. דברים היוצאים מן הלב. א"א לתאר על הכתב הרגשות שקבלנו כשמענו המלים יוצאים מפיו בדחילו ורחימו כו'. גם בביהכ"נ חב"ד בווארשא, הי' לי התקרבות יתירה מאנ"ש, מ"מ הוחלט אצלנו אחרי כשה שבועות

ששהינו בווארשא, ולא מצאנו שום כלי שהברכה תהי' מצוי' בו, וע"כ חזרנו לבאברויסק בערך בחודש אייר תר"פ.

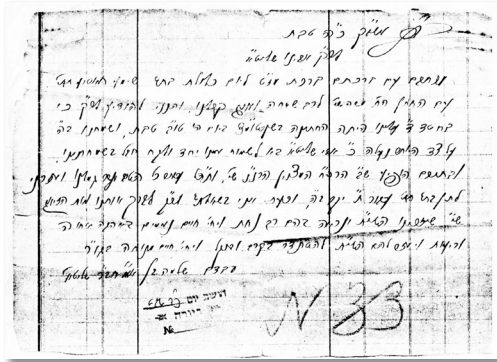
מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו. כל העניין עם הרצון להסתדר בווארשא. ונגד זה כל מיני המניעות שלא נשארנו שם להסתדר. הי' זה השגחה עליונה ממש. כי הכל גלוי וידוע לפני הקב"ה. צופה ומביט עד סוף כל הדורות וכמ"ש במוסף ר"ה. ועל המדינות ייאמר, איזו כו' ואיזו לשלום מי לא נפקד כהיום הזה. כי זכר כל היצור לפניך בא, אשרי איש שלא ישכחך ובן אדם יתאמץ בך וגו'.

וכל המניעות שעמדו לנו אז לנגדנו, שחשבנו זאת לרעה, סוף סוף, היתה לטובתנו. כי למחי' שלחנו ה'. הגם שעברו עלינו הרבה יסורים ומאסרים וצרות צרורות תחת שלטון הבאלשוועקים, ובעזרת השי"ת שהוא צוד מושיענו וגואלנו עזרנו עד היום הזה. וזכינו לעלות לארצנו הק', ולראות בנים ובני בנים שליט"א.

שידוכי ונישואי הרה"ח ר' משה וישצקי וזוגתו סימא חאשע ע"ה

חתונת ר' משה וישצקי התקיימה בי"ז טבת תרצ"ד בעיר גורקי, מקום מגוריהם של הורי הכלה. לאחרונה התגלה תיעוד ייחודי מחתונה זו – מכתבו של החסיד ר' שלמה ראסקין אב הכלה ומכתבו של החתן אל אדמו"ר הריי"צ.

מכתב ר' שלמה ראסקין אבי הכלה, אל אדמו"ר הריי"צ:

"ב"ה כ"ה טבת תרצ"ד.

לכ"ק אבינו שליט"א.

מכתבם עם ברכתם ברכת מז"ט ליום כלולות בתי שימא חאסיע תחי' עם החתן התמים משה שי, לרוב שמחה ועונג קיבלנו. והנני להודיע לכ"ק כי בחסד ה' עלינו היתה החתונה בשעה טובה ומוצלחת, ביום ה' טו"ב טבת ושמחנו ב"ה על צד היותר נעלה.

כבוד אבי שליט"א [הרב חיים בן ציון ראסקין] בא לשמוח עם החתן, ולקח חבל בשמחתנו, ובתוכם הופיע שאר בשרי, הרה"ח המצוין הרנ"ן [=הרב ניסן נמנוב] שי', ות"ל עבור כל הטובה אשר גמלנו ועזרני לחתן בתי תחי' עבור תמים יקר ב"ה. ופורש אני בשאלתי לכ"ק לברך אותנו ואת הזוג שיחיו, שיזכנו השי"ת ונראה בהם רוב נחת ויחיו חיים נעימים באהבה ואחוה ובריעות, ויעזור להם השי"ת להסתדר בטוב ובנקל ויחיו חיי מנוחה בגו"ר.

עבדם שלמה בן א"א [אדוני אבי] חיים בן ציון שליט"א."

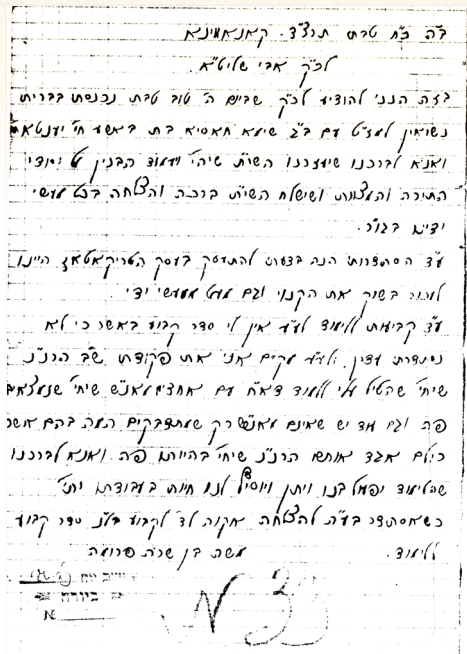
מכתב החתן ר' משה וישצקי אל אדמו"ר הריי"צ נ"ע אודות נישואיו:

ב"ה כ"ח טבת תרצ"ד. קאנאווינא

לכ"ק אבי שליט"א.

בזה הנני להודיע לכ"ק, שביום ה' טוב טבת נכנסתי בברית נישואין למזל טוב עם ב"ג שימא חאסיא, בת באשע חי' יענטא תי'. ואנא לברכנו שיעזרנו השי"ת שיהיה ויעמוד הבנין על יסודי התורה והמצוות ושישלח השי"ת ברכה והצלחה בכל מעשי ידינו בגשמיות וברוחניות.

על דבר הסתדרותי הנהגה בדעתי להתעסק בעסק הטריקאטאז, היינו למכור בשוק את הקנוי וגם מעט ממעשי ידיי.

על דבר קביעות הלימוד, לעת עתה אין לי סדר קבוע, באשר כי לא נסתדרתי עדיין, ולעת עתה מקיים אני את פקודת שאר בשרי הרב ניסן נמנוב, שהטיל עלי ללמוד דא"ח עם אחדים מאנ"ש שי' שנמצאים פה וגם עוד יש שאינם מאנ"ש רק שמתדבקים עמם. אשר כולם איגד אותם הרב ניסן נמנוב בהיותו פה, ואנא לברכנו שהלימוד יפעול בנו וייתן ויוסיף לנו חיות בעבודתו ית'

כשאסתדר בעזרת ה' להצלחה, אקוה לד' לקבוע בלי נדר סדר קבוע ללימוד.

משה בן שרה פרומא

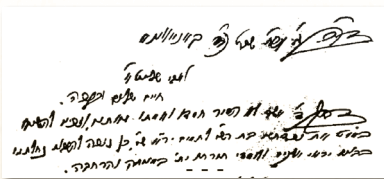
סיפורי ומכתבי שידוכין

צילום המכתבים הללו כפי שהגיעו אל אדמו"ר הריי"צ נמסרו לבני משפחת וישצקי, והנה בשולי המכתבים ישנה חותמת ה"ביורא" - לשכה - דהיינו מזכירי אדמו"ר הריי"צ, ועליה צויין: "הושב בכ"ד שבט".

ובאגרות קודש אדמו"ר הריי"צ חלק י"ג ישנה סדרת אגרות שהן העתק מ"פנקס אגרות לרוסיה תרצ"ד". האגרת הראשונה היא מכ"ג שבט, והשניה - ללא תאריך ובה ברכות לרגל חתונה, וניתן לשער בסבירות גבוהה כי מדובר באגרת ברכה אל ר' משה וישצקי:

"מזל טוב בעד חתונתך עם בת גילו תי' ויתן השי"ת שתהיה בשעה טובה ומוצלחת ותבנו בית בישראל על יסודי ודרכי התורה ומצוות ובעשיה וקיום בפועל ממש. התחזקו ללכת בדרכי יושר, ויעזרכם השי"ת בגשמיות וברוחניות. גבורי כח עושי דברו, כי הרוצה באמת לקיים דברו ית' בתורה ומצוות הוא יתברך נותן להם גבורת הכח לעמוד בניסיון, והשי"ת יהיה בעזרם, כתוב אם אתה לומד ומה, יפרוש בשלום קרובינו [החסידים]" [אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ח"ג אגרת ד'תשל"ו].

(מתוך הספר 'ר' משה ויטיבסקער')

ואף סב הכלה, הלא הוא הרה"ח ר' חיים בן ציון ראסקין ע"ה כתב אל הרבי הריי"צ על חתונה זו ביום ג' ערב ראש חודש שבט תרצ"ד:

לאבי שליט"א,

...ברוך ה' אשר לא הסיר חסדו ואמתו מאתנו, וזכינו להשיא במז"ט את נכדתינו בת רש"י לתמים ירא אלקים שי'. כן נזכה להרבות נחלתנו בבנים יראי אלקים ולומדי תורתו יתברך במנוחה והרחבה.

נחתום בדברים הבאים על הרחב"צ ובנו הר"ש (מתוך 'ר' משה ויטיבסקער):

בכל תחום בחייו היתה התקשרותו של ר' שלמה לרבי הרי"צ מתוך אמונה תמימה ובפשיטות מוחלטת. כל אימת שהיה חוזר מהרבי הרי"צ, היה מספר בשמחה לבני משפחתו חוויות משהייתו במחיצת הרבי.

לקראת שמחת תורה תרפ"ח באו המוני חסידים אל הרבי הרי"צ ללנינגרד, כדי להיפרד ממנו ערב עזיבתו את רוסיה. הגדיל לעשות החסיד ר' בן ציון ראסקין ששלח מברק לכל ילדיו וציווה עליהם בגזירת אב שכולם ייסעו מיד ללנינגרד, חרף הסכנה שהיתה כרוכה בדבר. מובן שגם בנו ר' שלמה היה ביניהם. גם בשנים הבאות הוסיף לספר לבני משפחתו על הרבי הרי"צ ועל הנהגותיו. כך, לדוגמה, נהג מדי שנה בשמחת תורה לטפס על השולחן ולרקוד, ולהראות לילדים כיצד הרבי הרי"צ רוקד ב'הקפות'...

לזכות

החתן התמים מנחם מענדל שי'
והכלה המהוללה חנה דבורה שתחי'
וישצקי

לרגל נישואיהם בשעתו"מ
ביום החמישי, ז' אלול ה' תשפ"ג

שנת הקהל

ולזכות הוריהם

הרה"ח ר' **יצחק פינחס** וזוגתו **נחמה דינה** שיחיו
וישצקי

הרה"ת ר' **צבי הירש** וזוגתו **שטערנא** שיחיו **ראסקין**

ולזכות זקניהם

הרה"ח הרה"ת ר' **חיים בן ציון** וזוגתו **ציפא** שיחיו
וישצקי

הרה"ח הרה"ת ר' **אליהו פרץ** וזוגתו **רייזל** שיחיו
זילברשטרום

מרת **האדא רייזל** שתחי' **ראסקין**

הרה"ח הרה"ת ר' **מאיר יעקב** וזוגתו **שרה לאה** שיחיו
פלאטקין

